

155

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ.....
วันที่ 22 ต.ค. 2567
เวลา.....

ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๗๖๑๓

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐

๑๗ ตุลาคม ๒๕๖๗

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ..... 2810
วันที่ 24 ต.ค. 2567
เวลา..... 17.41 น.

เรื่อง ประชาสัมพันธ์แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย เรื่องเสร็จที่ ๑๒๒๗/๒๕๖๗ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. คู่มือแนวทางปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๗ จำนวน ๑ ฉบับ
๓. แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การนับระยะเวลา การใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จำนวน ๑ ฉบับ
๔. แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขเกี่ยวกับการควบคุม กำกับดูแลการประกอบกิจการพาณิชยกรรม เลี้ยง และการอนุบาลสุกร การเลี้ยงนกแอ่นกินรัง การผลิต สละสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้า และการควบคุมการใช้พืชกระท่อม จำนวน ๔ ฉบับ

ด้วยคณะกรรมการสาธารณสุข มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการให้คำปรึกษาแนะนำแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น รวมทั้งประสานงานระหว่างส่วนราชการและราชการส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น กรมอนามัย ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุข จึงได้จัดทำแนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของราชการส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

กรมอนามัย จึงขอประชาสัมพันธ์แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขดังกล่าวข้างต้น และขอความอนุเคราะห์ท่านสนับสนุน ควบคุมกำกับ การปฏิบัติหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ ได้มีหนังสือถึงท้องถิ่นจังหวัดทุกจังหวัดและนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดทุกจังหวัดด้วยแล้ว รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วยนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย จะเป็นพระคุณ

ขอแสดงความนับถือ

(นายนิติ แสงธรรม)

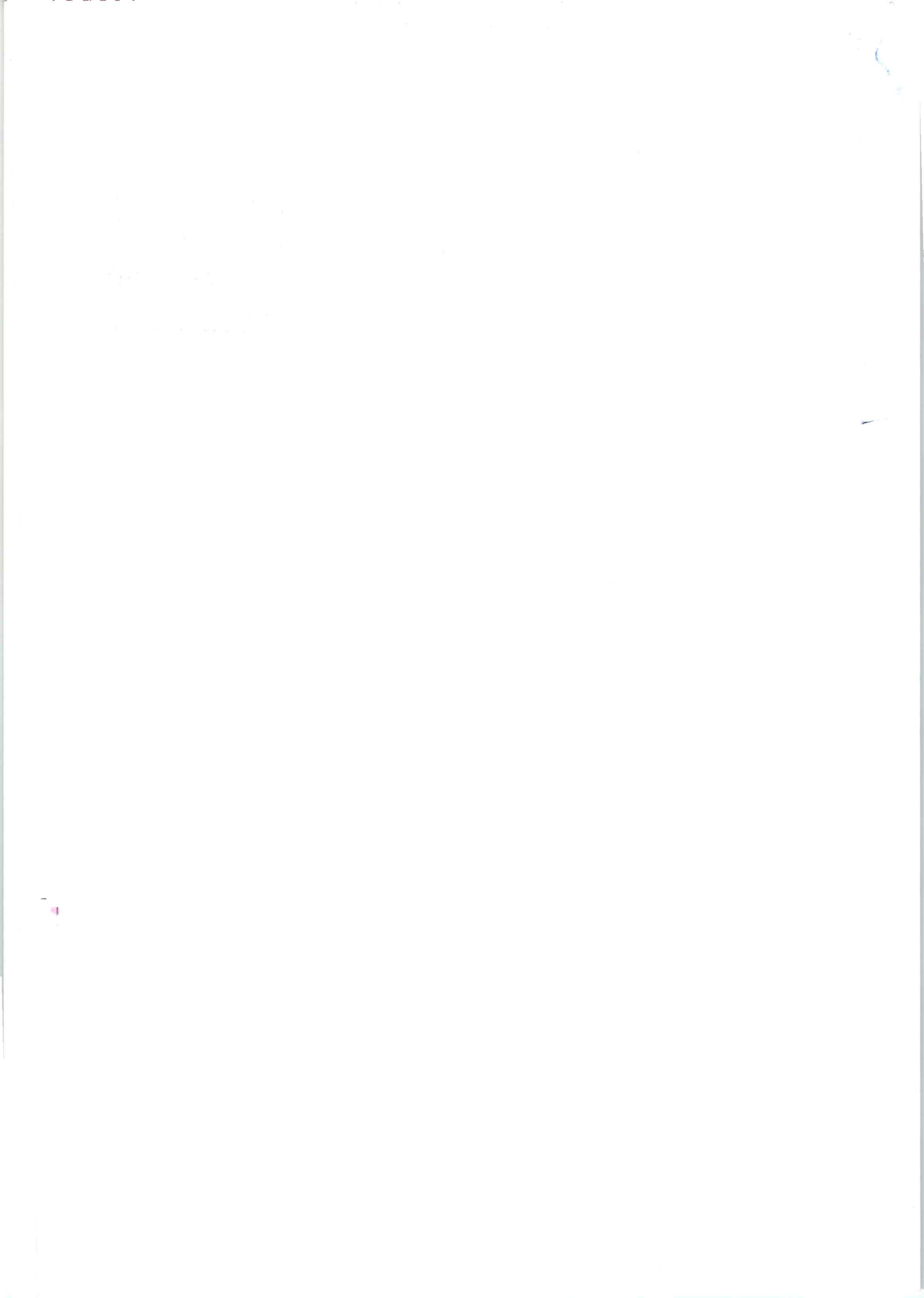
รองอธิบดีกรมอนามัย ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมอนามัย

QR Code สิ่งทีส่งมาด้วย

กองกฎหมาย

โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๒๑๙

โทรสาร ๐ ๒๕๕๐ ๔๖๙๒

บันทึกคณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัย

เรื่อง การกำหนดหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศ
กระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมาย
ว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖

กรมอนามัยได้มีหนังสือ ที่ สธ ๐๙๔๕.๐๔/๕๙๑๓ ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๗ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นกฎหมายในบัญชี ๑ หายพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ และต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ซึ่งในข้อ ๓ แห่งประกาศดังกล่าว กำหนดให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตามบัญชีรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยแนบท้ายประกาศดังกล่าว ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นหลายแห่งหาหรือมายังกรมอนามัยว่า ในกรณีอัตราค่าปรับเป็นพินัยที่มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ที่ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ตามมาตรา ๑๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ และข้อ ๑๐ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๖ กำหนดให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อดังกล่าวตามที่เห็นสมควร ดังนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายกเทศมนตรี หรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานของรัฐสามารถกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขฯ ได้หรือไม่ เนื่องจากตามบัญชีแนบท้ายประกาศดังกล่าวมีข้อความว่ารายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท กรมอนามัยจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑. หัวหน้าหน่วยงานของรัฐของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เพื่อให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทได้หรือไม่

๒. กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องปรับปรุงหรือแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขซึ่งมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือไม่

คณะกรรมการว่าด้วยการปรับเป็นพินัยได้พิจารณาข้อหาหรือของกรมอนามัย โดยมีผู้แทนกระทรวงสาธารณสุข (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมอนามัย) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นในแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนด หัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดบัญชีรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท เพื่อให้เป็นองค์คณะมีอำนาจปรับเป็นพินัยในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทได้หรือไม่ เห็นว่า มาตรา ๑๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยให้เป็นไปตามกฎหมายซึ่งบัญญัติ ความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ หากกฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ก็ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด และในกรณีที่ค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมาย บัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน ประกอบกับข้อ ๑๐^๒ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัย

^๑ มาตรา ๑๔ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดจะมีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายใด ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยนั้นบัญญัติไว้ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติไว้ ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนด

ในการกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามวรรคหนึ่ง รัฐมนตรีจะกำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐอื่นใดที่มีเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎหมายนั้นเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย มิได้ เว้นแต่เป็นกรณีตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๗ วรรคสาม และถ้าค่าปรับเป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตรา อย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท จะกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยก็ได้ แต่ถ้าค่าปรับ เป็นพินัยที่กฎหมายบัญญัติไว้มีอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท ต้องกำหนดให้การปรับเป็นพินัยกระทำเป็นองค์คณะ ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่น้อยกว่าสามคน

^๒ ข้อ ๑๐ ในกรณีที่กฎหมายซึ่งบัญญัติความผิดทางพินัยมิได้บัญญัติให้เจ้าหน้าที่ของรัฐตำแหน่งใด มีอำนาจปรับเป็นพินัย ให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายนั้นประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการ และพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท รัฐมนตรีจะกำหนด ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้

การพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะ ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะ หนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน

เมื่อรัฐมนตรีกำหนดให้การพิจารณาปรับเป็นพินัยในเรื่องใดอยู่ในอำนาจของผู้มีอำนาจ ปรับเป็นพินัยเพียงคนเดียว ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่พบเห็นการกระทำความผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่งเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย

(มีต่อหน้าถัดไป)

พ.ศ. ๒๕๖๖ ที่กำหนดแนวทางในการประกาศกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีอำนาจปรับเป็นพินัยไว้ โดยให้รัฐมนตรีผู้รักษาการตามกฎหมายประกาศกำหนดบัญชีรายชื่อตำแหน่งข้าราชการและพนักงานของหน่วยงานของรัฐที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่าเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย โดยในกรณีที่กฎหมายกำหนดอัตราค่าปรับเป็นพินัยสูงสุดไว้ไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ให้รัฐมนตรีกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐดังกล่าวคนเดียวเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาการปรับเป็นพินัยก็ได้ ส่วนการพิจารณาปรับเป็นพินัยที่ต้องทำเป็นองค์คณะนั้น ให้องค์คณะประกอบด้วยหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคนและองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน โดยให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดไว้ตามที่เห็นสมควร และโดยที่ข้อ ๓^๓ แห่งประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ที่ระบุให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งตามที่กำหนด มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทนั้น เป็นการกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรา ๑๔ วรรคสอง^๔ ว่าเจ้าหน้าที่คนเดียวมีอำนาจปรับเป็นพินัยได้ และแม้ว่าความในข้อ ๓ และในบัญชีแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุขดังกล่าวจะระบุว่า “รายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” ก็มีไขเงื่อนไขในการห้ามแต่งตั้งองค์คณะจากเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยจากบัญชีชื่อดังกล่าวดังนั้น หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจึงสามารถกำหนดหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตำแหน่งตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุขนั้นได้ ตามนัยมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัยฯ ประกอบกับข้อ ๑๐^๕ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยระเบียบปฏิบัติในการปรับเป็นพินัยฯ

ประเด็นที่สอง กระทรวงสาธารณสุขจำเป็นต้องปรับปรุงหรือแก้ไขประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ หรือออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เพื่อให้มีอำนาจปรับเป็นพินัยอัตราอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาทหรือไม่ เห็นว่า เมื่อได้วินิจฉัยในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของราชการส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุขฯ ได้ แม้จะไม่มีกรณีการแก้ไขประกาศดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เกิดความชัดเจนและไม่เกิดปัญหาในการปฏิบัติราชการ เห็นควรที่กรมอนามัยจะเสนอปรับปรุงประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วย

(ต่อจากเชิงอรรถที่ ๒)

เมื่อการพิจารณาปรับเป็นพินัยเรื่องใดต้องทำเป็นองค์คณะ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดผู้เป็นหัวหน้าองค์คณะและองค์คณะจากบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง ตามที่เห็นสมควร

ในระหว่างการศึกษาปรับเป็นพินัย หากมีเหตุที่ทำให้องค์คณะคนใดคนหนึ่งไม่อาจพิจารณาปรับเป็นพินัยต่อไปได้ ให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐในบัญชีรายชื่อตามวรรคหนึ่ง เพื่อประกอบเป็นองค์คณะแทน

ข้อ ๓ ให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการหรือพนักงานของราชการส่วนท้องถิ่นที่มีตำแหน่งไม่ต่ำกว่าระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในความผิดที่มีโทษปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ตามบัญชีรายชื่อผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยแนบท้ายประกาศนี้

^๓โปรดดูเชิงอรรถที่ ๑, ข้างต้น

^๔โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ เพื่อให้ชัดเจนและครอบคลุมเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย
ทั้งกรณีความผิดที่มีค่าปรับเป็นพินัยซึ่งมีอัตราอย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาทและกรณีอย่างสูง
เกินหนึ่งหมื่นบาท โดยอาจเพิ่มความในประกาศเพื่อให้เกิดความชัดเจน ดังนี้

“การพิจารณาปรับเป็นพินัยในความผิดที่มีอัตราค่าปรับอย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท
ต้องดำเนินการโดยองค์คณะประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของรัฐตามบัญชีรายชื่อแนบท้ายประกาศดังกล่าว
โดยมีหัวหน้าองค์คณะหนึ่งคน และองค์คณะอีกไม่น้อยกว่าสองคน ตามที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ
กำหนด”

(นายปกรณ์ นิลประพันธ์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

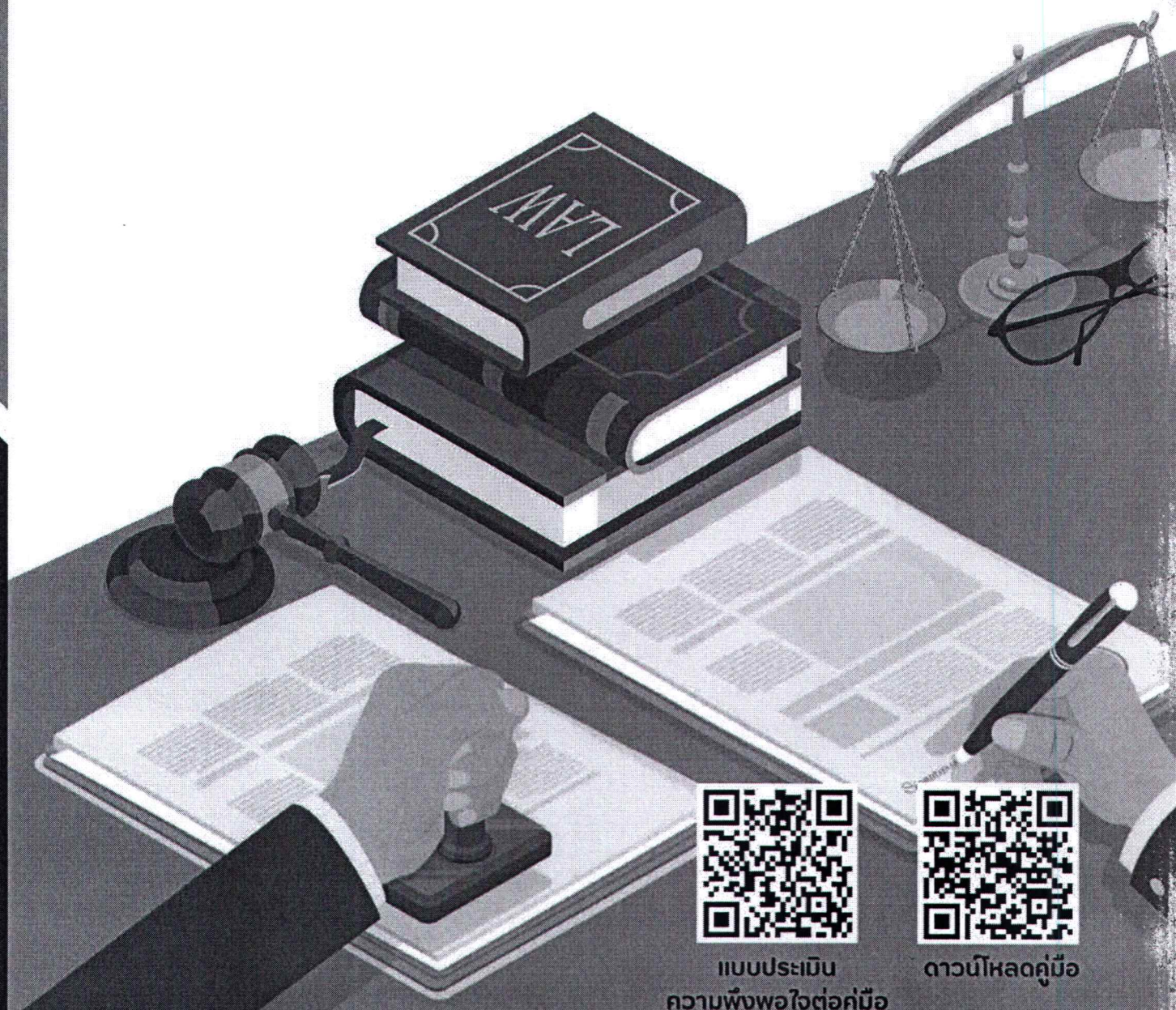
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
กันยายน ๒๕๖๗

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

คู่มือ

แนวทางการปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบ
ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
ฉบับปี พ.ศ. 2567

แบบประเมิน
ความพึงพอใจต่อคู่มือ

ดาวน์โหลดคู่มือ

คู่มือ : แนวทางการปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๗

ที่ปรึกษา

นางอัจฉรา นิธิอภิญญาสกุล	อธิบดีกรมอนามัย
นายอรรถพล แก้วสัมฤทธิ์	รองอธิบดีกรมอนามัย
นายสุพจน์ อาลีอุสมาน	ผู้อำนวยการกองกฎหมาย

คณะผู้จัดทำ

นางสาวสุกฤตา คุณวโรตม์	นักวิชาการสาธารณสุขชำนาญการพิเศษ
นางสาวนฤสรณ์ ปราการสมุทร	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
นางสาวธีมาพร อนุสาร	นักวิชาการสาธารณสุขปฏิบัติการ
นายสุธีร์ พลายแก้ว	นักวิชาการสาธารณสุข
นางนิตดา วิไลกิจวัฒน์	นิติกร

ขอขอบคุณผู้สนับสนุนข้อมูลและให้คำแนะนำปรึกษาด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้อง :

ผู้แทนจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
คณะอนุกรรมการให้ความเห็นประเด็นข้อกฎหมาย
คณะกรรมการพัฒนาวิชาการกองกฎหมาย กรมอนามัย

จัดทำโดย :

กองกฎหมาย กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ๑๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๘๓
โทรสาร ๐ ๒๕๕๑ ๔๖๙๒
<http://laws.anamai.moph.go.th>

คำนำ

ด้วยพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ กำหนดให้กฎหมายใดที่มีบทกำหนดโทษปรับสถานเดียวให้ดำเนินการปรับเป็นพินัย ซึ่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายในบัญชี ๑ แนบท้ายกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย ที่จะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามความในกฎหมายว่าด้วยการปรับเป็นพินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๖๖ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๗ กันยายน ๒๕๖๖ มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๖๖

กรมอนามัย ในฐานะกรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุข จึงได้จัดทำคู่มือ “แนวทางการปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๗” ขึ้น เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัยตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และคณะกรรมการเปรียบเทียบหรือผู้มีอำนาจเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข รวมทั้งผู้เกี่ยวข้อง นำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับการดำเนินการปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบปรับตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขได้อย่างถูกต้องและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันเป็นการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนต่อไป

(นางอัจฉรา นิธิอภิญญาสกุล)

อธิบดีกรมอนามัย

กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุข

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	๗
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและหลักการของพระราชบัญญัติว่าด้วยการปรับเป็นพินัย พ.ศ. ๒๕๖๕	๑
๑.๒ การเปลี่ยนความผิดทางอาญาเป็นความผิดทางพินัย ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	๓
บทที่ ๒ กระบวนการปฏิบัติงานในการปรับเป็นพินัย กรณีคดีความผิดทางพินัย	๙
๒.๑ การกำหนดเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย	๙
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	
๒.๒ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย	๑๑
อย่างสูงไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท (ไม่เกิน ๑๐,๐๐๐ บาท)	
๒.๓ ขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจปรับเป็นพินัย	๒๒
อย่างสูงเกินหนึ่งหมื่นบาท (เกิน ๑๐,๐๐๐)	
๒.๔ อายุความคดีความผิดทางพินัย	๓๕
๒.๕ เหตุแห่งการยุติคดีความผิดทางพินัย	๓๕
๒.๖ การจัดทำรายงานการสั่งปรับเป็นพินัย	๓๖
บทที่ ๓ กระบวนการปฏิบัติงานในการเปรียบเทียบ กรณีคดีความผิดทางอาญา	๓๘
๓.๑ คณะกรรมการเปรียบเทียบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเปรียบเทียบ	๓๙
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม	
๓.๒ แนวทางการดำเนินงานสำหรับฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเปรียบเทียบ	๔๒
๓.๓ ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการเปรียบเทียบ	๔๔
ภาคผนวก	
(๑) ตัวอย่างหนังสือและแบบฟอร์มต่าง ๆ	๕๐
(๒) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๘๙
(๓) ช่องทางการเข้าถึงสื่อและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	๙๒

แนวทางปฏิบัติ เรื่อง การนับระยะเวลา
การใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง
ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

โดย กลุ่มคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ
กองกฎหมาย
กรมอนามัย

คำนำ

กฎหมายเป็นระเบียบ หรือ ข้อบังคับที่ถูกตราขึ้นโดยฝ่ายผู้มีอำนาจในรัฐ เพื่อใช้บังคับแก่ประชาชนในสังคมให้ปฏิบัติตามเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อย ซึ่งในปัจจุบันพบว่า ประชาชนมีการเข้าถึงกฎหมายได้ไม่เท่าเทียมกัน อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายๆ อย่าง เช่น ความรู้ ความสนใจ ความตระหนัก เทคโนโลยี และความเหลื่อมล้ำทางสังคม เป็นต้น ซึ่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ :เป็นกฎหมายที่กระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยท้องถิ่นสามารถออกกฎหมายเพื่อใช้คุ้มครองประชาชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบให้อยู่ในสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพ และให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่น ในการควบคุมดูแลโดยการออกคำสั่งให้แก้ไขปรับปรุง การอนุญาตหรือไม่อนุญาต การสั่งพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต อันเนื่องมาจากผลกระทบเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลมูลฝอย สุขลักษณะของอาคาร เหตุรำคาญ การเลี้ยงหรือปล่อยสัตว์ การประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ การประกอบกิจการตลาด การประกอบกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหาร การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ทั้งนี้ โดยมีเจ้าพนักงานสาธารณสุข ให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ และให้คำแนะนำในการวินิจฉัย สั่งการหรือออกคำสั่งทางปกครอง ซึ่งการออกคำสั่งทางปกครองของเจ้าพนักงานท้องถิ่น เป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน โดยเจ้าหน้าที่ผู้ที่ไม่มีความรู้ด้านกฎหมายจะมีปัญหาในการปฏิบัติงานเป็นจำนวนมาก แต่ในทางปฏิบัติงานเจ้าหน้าที่ทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจ สามารถชี้แจง แนะนำผู้รับคำสั่งทางปกครองให้รู้ และเข้าใจได้ง่าย เพื่อให้ผู้รับคำสั่งรู้ถึงสิทธิ หน้าที่ และกำหนดระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ทำให้เกิดความเป็นธรรม ไม่เสียเวลาและค่าใช้จ่าย

กองกฎหมาย กรมอนามัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า แนวทางการนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จะเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ประกอบ และประชาชนทั่วไป

คณะผู้จัดทำ

กลุ่มคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ

กองกฎหมาย กรมอนามัย

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ หลักการและเหตุผล	๑
บทที่ ๒	
๒.๑ นิยามและความหมาย	๒
๒.๒ แผนผังแสดงขั้นตอนการดำเนินการ (Flow Chart)	๓-๗
บทที่ ๓ การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง	๘
๓.๑ หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง	๘
๓.๒ กรณีที่ต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการอุทธรณ์	๙
๓.๓ การยื่นอุทธรณ์	๑๐
๓.๔ ระยะเวลาอุทธรณ์	๑๐
๓.๕ การนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์	๑๐
๓.๖ การขยายระยะเวลา	๑๑
๓.๗ วันที่อุทธรณ์มีผล	๑๑
๓.๘ ตัวอย่างการนับระยะเวลาอุทธรณ์	๑๒-๑๓
บทที่ ๔ ผลการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ๓ ปี ย้อนหลัง	๑๔-๑๕
บทที่ ๕ สรุปผล	๑๖
แหล่งอ้างอิง	๑๗

บทที่ ๑

หลักการและเหตุผล

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการป้องกันการกระทำที่ก่อให้เกิดหรืออาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพและสภาวะความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดการจัดการทางด้านสุขลักษณะและการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยบทบัญญัติของกฎหมายมีข้อบัญญัติที่ใช้ควบคุมกิจกรรมและการกระทำต่างๆ ครอบคลุมตั้งแต่ระดับบุคคล ครุฑเรือน และชุมชน ตลอดจนการประกอบกิจการลักษณะต่างๆ ทั้งที่ทำในลักษณะที่เป็นการค้าและไม่เป็นการค้าเพื่อคุ้มครองสุขภาพและสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมของประชาชน กฎหมายฉบับนี้ใช้หลักการกระจายอำนาจให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง มีอำนาจออกข้อบัญญัติของท้องถิ่นในเรื่องต่างๆ เพื่อใช้บังคับในเขตท้องถิ่นของตน และให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุญาต ตรวจสอบ ควบคุมดูแล รวมถึงดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้บรรลุเจตนารมณ์และเป็นไปตามขอบเขตของกฎหมาย โดยมีเจ้าพนักงานสาธารณสุข เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในการวินิจฉัย สั่งการหรือการออกคำสั่ง จึงอาจกล่าวได้ว่าพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติมเป็นกฎหมายที่ใกล้ชิดกับความเป็นอยู่การดำรงชีวิตประจำวัน สุขภาวะและสิ่งแวดล้อมของประชาชนมากที่สุด และในพระราชบัญญัติฉบับนี้ยังกำหนดให้ผู้รับคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้อีกด้วย ทำให้กรมอนามัยมีบทบาทหนึ่งคือการรวบรวมข้อเท็จจริง พร้อมเสนอความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยคำอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์อีกด้วย ซึ่งตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดกรณีที่ได้รับคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวไม่พอใจคำสั่ง สามารถใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ทราบคำสั่ง

จากการดำเนินงานของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ย้อนหลัง ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖) พบว่า ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ รับเรื่องอุทธรณ์ จำนวน ๙๗ เรื่อง ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รับเรื่องอุทธรณ์ จำนวน ๙๓ เรื่อง และปี พ.ศ. ๒๕๖๖ รับเรื่องอุทธรณ์ จำนวน ๑๕๓ เรื่อง รวมเรื่องที่รับอุทธรณ์ จำนวน ๓๔๓ เรื่อง คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ มีมติไม่รับอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเนื่องจากผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์คำสั่งเกินระยะเวลา ไม่เป็นไปตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนด รวมทั้งสิ้นจำนวน ๖ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๔ มากที่สุดคือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๔ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๖ รองลงมาคือปี พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๒ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๐.๕๘ และปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ไม่มีอุทธรณ์คำสั่งที่ยื่นเกินระยะเวลา

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติการนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

เป้าหมาย

ประชาชน ผู้ประกอบการ และเจ้าหน้าที่ที่เข้ารับการปฏิบัติหน้าที่ใหม่ในหน่วยงาน

บทที่ ๒

นิยามและความหมาย

คำสั่งทางปกครอง หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล ในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็น การถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวง

เจ้าพนักงานท้องถิ่น (จพท.) หมายถึง นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสำหรับในเขตองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนายกเทศมนตรีสำหรับในเขตเทศบาล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสำหรับในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบล ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครสำหรับในเขตกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยาสำหรับในเขตเมืองพัทยา ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น สำหรับในเขตองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น

เจ้าพนักงานสาธารณสุข (จพส.) หมายถึง เจ้าพนักงานซึ่งได้รับแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวง สาธารณสุขให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขแต่งตั้งเจ้าพนักงานสาธารณสุข

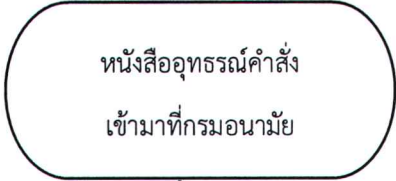
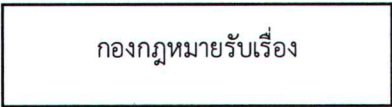
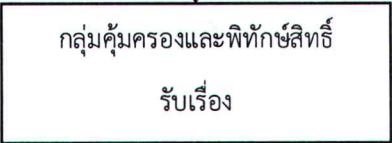
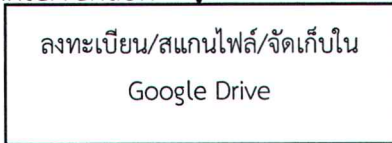
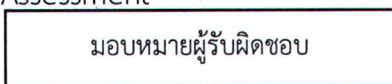
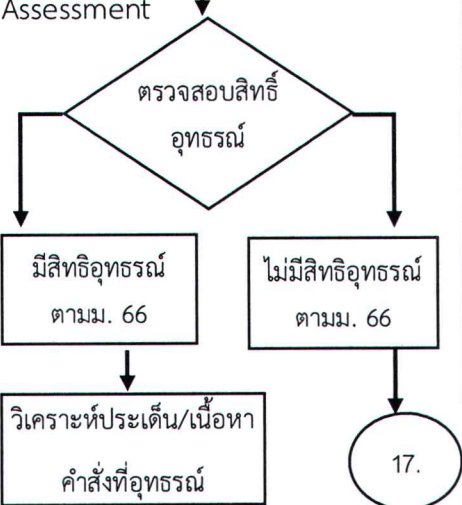
ผู้อุทธรณ์หรือผู้รับคำสั่ง หมายถึง ผู้ที่ยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งหรือคำวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้ต้องทำเป็นหนังสือยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง

คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ มีหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์คำสั่งตามมาตรา ๖๖ มีหนังสือ เรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ถ้อยคำ หรือสั่งให้บุคคลดังกล่าวส่งเอกสารหรือหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง และสอบถาม ข้อเท็จจริงหรือการกระทำใดๆเท่าที่จำเป็น เพื่อประกอบการพิจารณา ในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ต้องให้แล้วเสร็จ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์ และแจ้งคำวินิจฉัยพร้อมด้วยเหตุผลเป็นหนังสือไปยังผู้อุทธรณ์ และเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานสาธารณสุขแล้วแต่กรณี

มาตรา ๕ “แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง” หมายความว่า การเตรียมการและการดำเนินการ ของเจ้าหน้าที่เพื่อจัดให้มีคำสั่งทางปกครองหรือกฎ และรวมถึงการดำเนินการใด ๆ ในทางปกครอง ตามพระราชบัญญัตินี้”

ขั้นตอนการปฏิบัติงาน (Procedure)

ผังกระบวนการ

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
๑.		-	-	-
๒.	Intervention 	๑ วัน	-	กลุ่มอำนวยการ
๓.	Intervention 	๑ วัน	-	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
๔.	Intervention 	½ วัน	-	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
๕.	Assessment 	½ วัน	-	หัวหน้ากลุ่มคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ
๖.	Assessment 	๒ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
๗.	Advocate จัดทำหนังสือให้ทำคำชี้แจง 3 ฝ่าย ผู้อุทธรณ์, เจ้าพนักงานท้องถิ่น, ศูนย์อนามัย/สสม.	๕ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน
๘.	Intervention ส่งหนังสือให้ทำคำชี้แจงแก่ ผู้อุทธรณ์, เจ้าพนักงานท้องถิ่น, ศูนย์อนามัย/สสม.	๑ วัน	-	กลุ่มอำนวยการ
๙.	Advocate ประสานติดตาม รวบรวมข้อเท็จจริง/พยานหลักฐาน	๑๐ วัน	ติดตามก่อนถึงกำหนด ประชุมคณะกรรมการ พิจารณาอุทธรณ์ล่วงหน้า ๑ สัปดาห์ ผ่านช่องทางต่างๆ	นิติกร เจ้าของสำนวน
๑๐.	Assessment วิเคราะห์และสังเคราะห์ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย	๓ วัน	- ทำ Check List - ขอข้อมูลเพิ่มเติม	นิติกร เจ้าของสำนวน
๑๑.	Intervention จัดทำข้อเสนอ (One Page) ต่อคณะกรรมการ พิจารณาอุทธรณ์	๑ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน
๑๒.	Intervention พิจารณาให้ ความเห็นต่อข้อเสนอ รวมถึงข้อกฎหมาย ข้อเท็จจริง และ พยานหลักฐานต่าง ๆ ครบถ้วน/ชัดเจน ไม่ครบถ้วน / ชัดเจน 9.	½ วัน		เจ้าหน้าที่ กลุ่มคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
๑๓.	Management	๖ วัน	-	เจ้าหน้าที่ กลุ่มคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ
๑๔.	Management	๑ วัน	ประสานงาน คณะอนุกรรมการฯ	เจ้าหน้าที่ กลุ่มคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ
๑๕.	Assessment	๒ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน
๑๖.	Intervention	๒ วัน	-	หัวหน้ากลุ่ม คุ้มครองและ พิทักษ์สิทธิ
๑๗.	Assessment	๓ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
๑๘.	Advocate ประสานงาน/เตรียมการ /เชิญประชุม คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์	๒ วัน	-	เจ้าหน้าที่ กลุ่มคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ
๑๙.	Management จัดประชุม คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์	๑ วัน	ประสานงาน คณะกรรมการฯ	เจ้าหน้าที่ กลุ่มคุ้มครอง และพิทักษ์สิทธิ
๒๐.	Assessment สรุปประเด็น การประชุม ข้อเสนอเท็จจริง เพียงพอ ข้อเสนอเท็จจริง/ พยานหลักฐาน ไม่เพียงพอ 17.	๒ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน
๒๑.	Intervention จัดทำรายงานการประชุม	๒ วัน	-	หัวหน้ากลุ่ม คุ้มครองและ พิทักษ์สิทธิ
๒๒.	Intervention จัดทำคำสั่ง/คำวินิจฉัย คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์	๓ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน

ลำดับที่	ผังกระบวนการ	ระยะเวลา	จุดควบคุม	ผู้รับผิดชอบ
๒๓.	Management จัดทำหนังสือส่ง/เสนอขออนุมัติ คำสั่ง/คำวินิจฉัย คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์	๕ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน
๒๔.	Advocate ↓ แจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัย ให้ผู้อุทธรณ์และเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นทราบ ↓	๓ วัน	-	นิติกร เจ้าของสำนวน
๒๕.	intervention จัดเก็บข้อมูลในระบบฐานข้อมูล เรื่องอุทธรณ์ และสแกนไฟล์เพื่อจัดเก็บ ในระบบข้อมูลคอมพิวเตอร์	๑ วัน	-	- เจ้าหน้าที่ บันทึกข้อมูล - นิติกรเจ้าของ สำนวน
	รวมสิ้นสุดกระบวนการ	๕๙ วัน		

บทที่ ๓

การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

เป็นกระบวนการควบคุมตรวจสอบคำสั่งทางปกครองภายในหน่วยงานฝ่ายปกครองซึ่งผู้มีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ มีอำนาจในการตรวจสอบทั้งความชอบด้วยกฎหมายและความเหมาะสมในเนื้อหาของคำสั่ง ตลอดจนอำนาจของเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

ประการแรก ในแง่ของประชาชนผู้ได้รับผลกระทบจากคำสั่งการอุทธรณ์นั้นเป็นมาตรการเยียวยาทางปกครองอย่างหนึ่งที่มีขึ้นเพื่อประโยชน์ของประชาชนในกรณีที่ไม่พอใจต่อคำสั่งทางปกครอง จึงได้อุทธรณ์เพื่อให้เพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งทางปกครองดังกล่าว

ประการที่สอง ในแง่ของฝ่ายปกครอง การเปิดโอกาสให้อุทธรณ์คำสั่งทางปกครองนั้นก็เพื่อให้ฝ่ายปกครองมีโอกาสรับรู้ และแก้ไขการสั่งการที่ผิดพลาดหรือไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยตนเอง การอุทธรณ์จึงเป็นมาตรการในการตรวจสอบและแก้ไขความบกพร่องหรือผิดพลาดของฝ่ายปกครองเพื่อให้การบริหารงานของรัฐมีประสิทธิภาพ

ประการที่สาม ในแง่ของการดำเนินคดีในศาล การเปิดโอกาสให้อุทธรณ์นั้นเพื่อให้คดีที่ขึ้นสู่องค์การวินิจฉัยคดีปกครองมีลักษณะข้อพิพาทบางเรื่องอาจระงับลงในชั้นอุทธรณ์ การอุทธรณ์จึงเป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการบริหารงานยุติธรรมทางปกครองที่ดี

หลักเกณฑ์การแจ้งสิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๕ “คำสั่งทางปกครอง” หมายความว่า

(๑) การใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน ระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิหรือหน้าที่ของบุคคล ไม่จะเป็นการถาวรหรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรอง และการรับจดทะเบียน แต่ไม่หมายความรวมถึงการออกกฎ

(๒) การอื่นที่กำหนดในกฎกระทรวงให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองปฏิบัติให้ครบถ้วนถูกต้องตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

มาตรา ๔๐ ๒ คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุนิติที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย ในกรณี

² มาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติว่า “คำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งต่อไปได้ให้ระบุนิติที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้งและระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งดังกล่าวไว้ด้วย

ที่เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองมิได้แจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งและไม่มี การแจ้งการใช้สิทธิในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งใหม่ในภายหลัง ระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งจะขยายออกไป เป็นหนึ่งปีตามมาตรา ๔๐ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

การแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองแก่คู่กรณีเป็นเรื่องที่ มีความสำคัญเพราะเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่กรณีผู้รับคำสั่ง เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งทางปกครองต้องปฏิบัติ ให้ถูกต้อง ครบถ้วน ตามข้อกำหนดที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ วรรคหนึ่งแห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการ ทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ดังนี้

๑. รายละเอียดในการแจ้งสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครอง

(๑) ระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้งไว้ในคำสั่งในกรณีเป็นคำสั่งทางปกครองที่อาจอุทธรณ์หรือโต้แย้ง ต่อไปได้

(๒) ระบุการยื่นอุทธรณ์หรือข้อโต้แย้ง ประกอบด้วย บุคคลผู้รับอุทธรณ์หรือข้อโต้แย้ง สถานที่ยื่นอุทธรณ์ หรือข้อโต้แย้ง เงื่อนไขอันเป็นสาระสำคัญในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งในกรณีที่กฎหมายกำหนดไว้

(๓) ระบุระยะเวลาสำหรับการยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้ง

ตัวอย่างเช่น ใช้ข้อความว่า “ถ้าหากท่านประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้ยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่ง ดังกล่าวต่อ.....(๑).....ภายใน.....(๒).... วัน นับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งนี้”

กรณีตัวอย่าง ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข “ถ้าท่านประสงค์จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งนี้ ให้ยื่นอุทธรณ์ หรือโต้แย้งคำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ภายในสามสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง”

หมายเหตุ (๑) ให้ระบุ บุคคล คณะบุคคล หรือเจ้าหน้าที่ผู้รับอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง

(๒) ให้ระบุระยะเวลาในการยื่นอุทธรณ์

กรณีที่ต้องแจ้งรายละเอียดและระยะเวลาในการอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองที่ทำเป็นหนังสือ อาจแยกเป็นกรณีดังนี้

(ก) ในกรณีมีกฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดระยะเวลาอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งทางปกครองไว้ เช่น การยื่นอุทธรณ์ ตามมาตรา ๖๖ “วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ในกรณีที่มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ให้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งเริ่มนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งหลักเกณฑ์ตามวรรคหนึ่ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่และระยะเวลาดังกล่าวมีระยะเวลาล้นกว่าหนึ่งปีให้ขยายเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่รับคำสั่งทางปกครอง”

³ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติว่า “ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีคำสั่ง ตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๘ วรรคห้า มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๖๕ วรรคสอง หรือมีคำสั่งในเรื่องการไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้

(ข) ในกรณีไม่มีกฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดระยะเวลาในการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งไว้ ให้เจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งแจ้งให้ผู้รับคำสั่งยื่นอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งต่อเจ้าหน้าที่ผู้ออกคำสั่งภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่งตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๔๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

(ค) กรณีคำสั่งทางปกครองที่ไม่อยู่ในบังคับที่ต้องแจ้งให้คู่กรณีทราบถึงการใช้สิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้ง ตามมาตรา ๔๐

การยื่นอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ผู้ที่ได้รับคำสั่งตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีสิทธิอุทธรณ์ ตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติฉบับเดียวกัน ต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายใน สามสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง ส่วนบุคคลอื่นที่ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากคำสั่งทางปกครอง แต่ไม่อยู่ในฐานะ “คู่กรณี” ที่ได้รับแจ้งคำสั่งทางปกครองย่อมไม่ต้องอุทธรณ์

ระยะเวลาอุทธรณ์

มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แบ่งระยะเวลา การอุทธรณ์เป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกในคำสั่งทางปกครองที่ระบุไว้ตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม คือคำสั่งตามมาตรา ๒๑ มาตรา ๒๒ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง มาตรา ๒๘ วรรคหนึ่งหรือวรรคสาม มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๘ วรรคห้า มาตรา ๕๒ หรือมาตรา ๖๕ วรรคสอง หรือมีคำสั่ง ในเรื่องการไม่ออกใบอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต หรือเพิกถอนใบอนุญาตตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือในกรณีที่ เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีคำสั่งตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง ถ้าผู้รับคำสั่งไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง

๒) กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่แจ้งสิทธิการอุทธรณ์หรือแจ้งสิทธิการอุทธรณ์ไม่ถูกต้องตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวระยะเวลาแห่งสิทธิอุทธรณ์จะขยายเป็นหนึ่งปี เนื่องจากระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์ ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สิ้นกว่าหนึ่งปี ทั้งนี้ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรา ๔๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙

การนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

มาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ต้องทำเป็นหนังสือ อุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันทราบคำสั่ง โดยคำสั่งทางปกครองจะต้อง จดแจ้งสิทธิอุทธรณ์โดยระบุกรณีที่อาจอุทธรณ์ การยื่นอุทธรณ์ และระยะเวลาอุทธรณ์ จึงจะมีผลให้เริ่มนับ ระยะเวลาอุทธรณ์ได้เมื่อคู่กรณีได้รับแจ้งคำสั่งทางปกครองที่มีการจดแจ้งสิทธิอุทธรณ์ไว้โดยถูกต้องแล้ว ระยะเวลา

หรือในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีคำสั่งตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง ถ้าผู้รับคำสั่งไม่พอใจคำสั่งดังกล่าว ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อ คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ภายในสามสิบวัน นับแต่วันทราบคำสั่ง”

อุทธรณ์จะเริ่มนับโดยไม่นับวันแรกเพราะไม่เต็มวัน ในทางปฏิบัติจึงเริ่มนับวันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่งเป็นวันที่หนึ่งของระยะเวลาอุทธรณ์ เช่น คู่กรณีได้รับแจ้งคำสั่งเมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๖๗ จึงต้องนับวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ เป็นวันที่หนึ่งของระยะเวลาอุทธรณ์สามสิบวัน วันสุดท้ายของการใช้สิทธิอุทธรณ์จึงได้แก่วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ และกรณีที่วันสุดท้ายของระยะเวลาอุทธรณ์เป็นวันหยุดต้องถือว่าระยะเวลาสิ้นสุดในวันทำงานถัดจากวันหยุดตามที่กำหนด ในมาตรา ๖๔ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ เช่น คู่กรณีต้องยื่นอุทธรณ์คำสั่งภายในวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๗ แต่ปรากฏว่าวันที่ ๔ - ๖ พฤษภาคม ๒๕๖๗ เป็นวันหยุดราชการ จึงต้องถือว่าระยะเวลาอุทธรณ์สิ้นสุดในวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันทำงานถัดจากวันหยุดทั้งนี้ พึงเข้าใจให้เป็นที่ชัดเจนว่าหลักเรื่องวันหยุดไม่ใช้กับการเริ่มนับระยะเวลาอุทธรณ์ในกรณีที่วันถัดจากวันได้รับแจ้งคำสั่งเป็นวันหยุด เช่น วันที่ ๙ - ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๗ เป็นวันหยุดราชการ และคู่กรณีได้รับแจ้งคำสั่งในวันที่ ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ย่อมต้องนับวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันถัดไปเป็นวันที่รู้สิทธิอุทธรณ์ และเริ่มนับระยะเวลาอุทธรณ์ แม้ว่าวันดังกล่าวจะเป็นวันหยุด มิใช่ถือว่าวันที่ ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๗ ซึ่งเป็นวันทำงานถัดจากวันหยุดเป็นวันเริ่มนับระยะเวลาอุทธรณ์

การขยายระยะเวลา

ระยะเวลาอุทธรณ์สิบห้าวันที่กฎหมายกำหนดไว้อาจมีการขยายออกไปได้โดยผลของกฎหมายตามมาตรา ๔ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ที่กำหนดว่า กรณีที่เจ้าหน้าที่มิได้จัดแจ้งสิทธิอุทธรณ์โดยถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในวรรคหนึ่ง และไม่มีการแจ้งคำสั่งใหม่พร้อมสิทธิอุทธรณ์และระยะเวลาอุทธรณ์สั้นกว่าหนึ่งปีให้ขยายเป็นหนึ่งปี นับแต่วันที่ได้รับคำสั่งทางปกครอง โดยกรณีที่เจ้าหน้าที่แจ้งคำสั่งทางปกครองใหม่แต่แจ้งไม่ถูกต้อง เช่น แจ้งสำเนาคำสั่งที่ลงนามโดยผู้ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย ย่อมถือว่าไม่ใช่การแจ้งคำสั่งใหม่พร้อมสิทธิอุทธรณ์โดยถูกต้อง ระยะเวลาอุทธรณ์ย่อมขยายเป็นหนึ่งปีเช่นกันดังนี้ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองจึงควรใส่ใจกับการจัดแจ้งสิทธิอุทธรณ์ในคำสั่งทางปกครอง เพราะหากไม่จัดแจ้งหรือจัดแจ้งไม่ถูกต้อง ระยะเวลาอุทธรณ์จะขยายเป็นหนึ่งปี ซึ่งจะกระทบต่อความมั่นคงแน่นอนของสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายของผู้เกี่ยวข้องอย่างมาก

วันที่อุทธรณ์มีผล

การพิจารณาว่าคู่กรณีได้ยื่นอุทธรณ์ภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ ในเบื้องต้นอาจต้องพิจารณาก่อนว่า การยื่นอุทธรณ์มีผลเมื่อใด หากคู่กรณีไปยื่นหนังสืออุทธรณ์ที่หน่วยงานราชการอื่นๆ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด เป็นต้น และหน่วยงานนั้นๆ ได้รับหนังสือโดยหน่วยงานลงทะเบียนรับหนังสืออุทธรณ์ไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ จึงถือได้ว่าคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ได้รับหนังสืออุทธรณ์นั้นแล้ว เป็นวันที่อุทธรณ์มีผล แต่ถ้าคู่กรณีส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์ให้ถือว่าวันที่ผู้มีอำนาจพิจารณาอุทธรณ์ได้รับหนังสืออุทธรณ์ (ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุด ที่ ๑๖/๒๕๖๕ เมื่อวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๕)

ตัวอย่างการนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น

กรณีที่ผู้อุทธรณ์ยื่นใช้สิทธิอุทธรณ์เป็นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในมาตรา ๖๖

เจ้าพนักงานท้องถิ่น(นายกเทศมนตรี / นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติราชการแทน) มีคำสั่งเป็นหนังสือ ที่ นท ๗๕๑๐/๒๘ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗ โดยใช้อำนาจตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สั่งให้หยุดเป็นการชั่วคราวทันที นาย ก. รับทราบคำสั่งทางไปรษณีย์ตอบรับเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๗ โดยนาย ก. เป็นผู้เซ็นรับเอกสารไว้เอง ส่งหนังสือยื่นอุทธรณ์คำสั่งถึงคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยกรมอนามัยลงรับหนังสืออุทธรณ์ดังกล่าวไว้เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗ การนับระยะเวลว่านาย ก. ใช้สิทธิเป็นไปตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่นั้นต้องเริ่มนับวันถัดจากวันที่ นาย ก.รับทราบคำสั่ง คือวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงวันที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์โดยกรมอนามัยได้รับหนังสืออุทธรณ์ คือวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๖๗ เมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า นาย ก. ใช้สิทธิ ยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายในระยะเวลา ๓๐ วันนับแต่วันทราบคำสั่งเป็นไปตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม รายละเอียดตามตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ การยื่นใช้สิทธิของผู้อุทธรณ์ ที่อยู่ในกรอบกฎหมายกำหนด

เจ้าหน้าที่/ผู้อุทธรณ์/หน่วยงาน	กระทำการ	วันที่ดำเนินการ
เจ้าพนักงานท้องถิ่น	ออกคำสั่งโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๔๕	๑ มกราคม ๒๕๖๗
ผู้อุทธรณ์	รับทราบคำสั่ง	๓ มกราคม ๒๕๖๗
คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยกรมอนามัย	ได้รับหนังสืออุทธรณ์	๒๐ มกราคม ๒๕๖๗

(รายละเอียดการนับ เช่น เริ่มนับวันที่ ๔-๕-๖-๗-๘-๙-๑๐-๑๑-๑๒-๑๓-๑๔-๑๕-๑๖-๑๗-๑๘-๑๙-๒๐ แสดงว่าผู้อุทธรณ์ใช้ระยะเวลาในการยื่นใช้สิทธิเพียง ๑๗ วัน ซึ่งอยู่ในกรอบที่กฎหมายกำหนด)

กรณีที่ผู้อุทธรณ์ยื่นใช้สิทธิอุทธรณ์เกินกว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้มาตรา ๖๖

เจ้าพนักงานท้องถิ่น(นายกเทศมนตรี / นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติราชการแทน) มีคำสั่งเป็นหนังสือ ที่ นท ๗๕๑๐/๒๘ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๖๗ โดยใช้อำนาจตามมาตรา ๔๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม สั่งให้หยุดเป็นการชั่วคราว นาย ก. รับทราบคำสั่งทางไปรษณีย์ตอบรับเมื่อวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๖๗ โดยนาย ก. เป็นผู้เซ็นรับเอกสารไว้เอง ส่งหนังสือยื่นอุทธรณ์คำสั่งถึงคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยกรมอนามัยลงรับหนังสืออุทธรณ์เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ การนับระยะเวลว่านาย ก. ใช้สิทธิเป็นไปตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือไม่นั้นต้องเริ่มนับวันถัดจากวันที่ นาย ก.รับทราบคำสั่ง คือวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงวันที่คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์โดยกรมอนามัยได้รับหนังสืออุทธรณ์ คือวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ รายละเอียดตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ การยื่นใช้สิทธิของผู้อุทธรณ์ เกินกว่าระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

เจ้าหน้าที่/ผู้อุทธรณ์/หน่วยงาน	กระทำการ	วันที่ดำเนินการ
เจ้าพนักงานท้องถิ่น	ออกคำสั่งโดยใช้อำนาจตามมาตรา ๔๕	๑ มกราคม ๒๕๖๗
ผู้อุทธรณ์	รับทราบคำสั่ง	๓ มกราคม ๒๕๖๗
คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ โดยกรมอนามัย	ได้รับหนังสืออุทธรณ์	๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

(รายละเอียดการนับ เช่น เริ่มนับวันที่ ๔-๕-๖-๗-๘-๙-๑๐-๑๑-๑๒-๑๓-๑๔-๑๕-๑๖-๑๗-๑๘-๑๙-๒๐-๒๑-๒๒-๒๓-๒๔-๒๕-๒๖-๒๗-๒๘-๒๙-๑-๒-๓-๔-๕-๖-๗-๘ เมื่อนับวันจะพบว่าผู้อุทธรณ์ยื่นใช้สิทธิเกิน ๓๔ วัน ซึ่งเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด)

บทที่ ๔

ผลการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ ๓ ปี ย้อนหลัง ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๖

ตารางที่ ๑ แสดงผลการพิจารณาอุทธรณ์ไม่รับอุทธรณ์ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จำนวน ๔ เรื่อง

ศูนย์อนามัยที่ รับผิดชอบ (อปท.)	ผลการ พิจารณา อุทธรณ์	มติการพิจารณา	ลักษณะ กิจการ/ กิจกรรม	ฐานอำนาจที่ใช้ ออกคำสั่ง (ระบุมাত্রา)	สาระสำคัญของคำสั่ง
สถาบันพัฒนา สุขภาพเขตเมือง (กทม.)	ไม่รับอุทธรณ์	ยื่นอุทธรณ์เกิน ระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด	เลี้ยงสุนัข	๒๘ ว.๑	ให้แก้ไข/ระงับ เหตุรำคาญ
ศูนย์อนามัยที่ ๕ (อบต.)	ไม่รับอุทธรณ์	ยื่นอุทธรณ์เกิน ระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด	ผลิตอาหารสัตว์	๔๕	ให้หยุดดำเนิน กิจการ
ศูนย์อนามัยที่ ๗ (ทม.)	ไม่รับอุทธรณ์	ยื่นอุทธรณ์เกิน ระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด	อาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม	๒๘ ว.๑	ให้แก้ไข/ระงับ เหตุรำคาญ
ศูนย์อนามัยที่ ๙ (ทต.)	ไม่รับอุทธรณ์	ยื่นอุทธรณ์เกิน ระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด	เลี้ยงสุนัข	๒๘	ให้แก้ไข/ระงับ เหตุรำคาญ

หมายเหตุ ปี ๒๕๖๔ รับเรื่องอุทธรณ์ จำนวน ๙๗ เรื่อง

ตารางที่ ๒ แสดงผลการพิจารณาอุทธรณ์กรณีไม่รับอุทธรณ์ปีงบประมาณ ๒๕๖๖ จำนวน ๒ เรื่อง

ศูนย์อนามัย ที่รับผิดชอบ	ผลการพิจารณา อุทธรณ์	มติการพิจารณา	ลักษณะ กิจการ/ กิจกรรม	ฐานอำนาจที่ใช้ ออกคำสั่ง (ระบุ มาตรา)	สาระสำคัญของคำสั่ง
ศูนย์อนามัยที่ ๑ (อบต.)	ไม่รับอุทธรณ์	ยื่นอุทธรณ์เกิน ระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด	เลี้ยงสุกร	ข้อ ๒๔ ว.๑ ,๓๗,๓๓ ว.๑ ข้อบัญญัติอบต.ฯ	แจ้งให้หยุด ประกอบ กิจการ
สถาบันพัฒนา สุขภาพเขตเมือง (กทม.)	ไม่รับอุทธรณ์	ยื่นอุทธรณ์เกิน ระยะเวลาที่กฎหมาย กำหนด	เสียงจากการจัด กิจกรรมภายใน อาคาร	๒๘ ว.๑	ให้ปรับปรุง แก้ไขเพื่อ ระงับเหตุ รำคาญ

หมายเหตุ ๑.ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ รับเรื่องอุทธรณ์ จำนวน ๙๓ เรื่อง และไม่มีกรณียื่นอุทธรณ์เกินระยะเวลา

๒.ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ รับเรื่องอุทธรณ์ จำนวน ๑๕๓ เรื่อง

จากข้อมูลสถานการณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ย้อนหลัง ๓ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๖) จำนวน ๓๔๓ เรื่อง พบว่า คณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ มีมติไม่รับอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น เนื่องจากผู้อุทธรณ์ยื่นอุทธรณ์คำสั่งเกินระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด จำนวน ๖ เรื่อง มากที่สุดคือปี พ.ศ. ๒๕๖๔ จำนวน ๔ เรื่อง รองลงมาคือ ปี พ.ศ. ๒๕๖๖ จำนวน ๒ เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นคำสั่งในกรณีเหตุรำคาญจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพในสถานที่เอกชน ที่เกิดขึ้นในส่วนภูมิภาคโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๔ แห่ง ที่มากที่สุดคือ องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๒ แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน ๑ แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน ๑ แห่ง และการปกครองของท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษ คือ กรุงเทพมหานคร ๒ แห่ง โดยผู้ออกคำสั่งจะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๒๘ จำนวน ๔ เรื่อง และมาตรา ๔๕ จำนวน ๑ เรื่อง และมาตรา ๒๔ ประกอบกับข้อบัญญัติองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ เรื่อง

บทที่ ๕

สรุปผลการดำเนินงาน

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า การนับระยะเวลาการใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์มีจำนวน ๖ เรื่อง จากเรื่องที่ได้รับทั้งหมด ๓๔๓ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๑.๗๔ ดูเหมือนจะเล็กน้อย แต่สำหรับประชาชนหรือผู้ประกอบการที่ต้องการใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์นั้นมีความหมายมากทั้งในแง่การขอความเป็นธรรม เงินทอง เวลาที่สูญเสียไป และสภาวะจิตใจ ทำให้เข้าใจได้ว่าผู้อุทธรณ์ยังขาดความเข้าใจในการนับระยะเวลาการใช้สิทธิยื่นอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองทำให้ยื่นใช้สิทธิเกินระยะเวลาตามมาตรา ๖๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในแง่ของเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิให้ผู้อุทธรณ์ทราบซึ่งจะเป็นการสะท้อนถึงระบบการทำงานของผู้ออกคำสั่งทางปกครอง

แนวความคิด/ข้อเสนอ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ผู้อุทธรณ์โดยทำเป็นแผ่นพับแจก หรือ ทำเป็นแผ่นผังติดที่กลุ่มงาน หรือในการออกคำสั่งทุกครั้งต้องระบุให้ผู้อุทธรณ์ทราบทุกครั้ง ส่วนกลางโดยกรมอนามัยต้องเร่งสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่ผู้ปฏิบัติในพื้นที่รวมถึงผู้บริหารขององค์กรนั้นด้วย โดยการเผยแพร่องค์ความรู้ตามช่องทางต่างๆ หรือจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในทุกๆ ปี

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

มีแนวทางปฏิบัติการนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และนำไปเผยแพร่หน้าเว็บไซต์หน่วยงาน

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

องค์ความรู้ในรูปแบบของแนวทางปฏิบัติการนับระยะเวลาการใช้สิทธิอุทธรณ์คำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ จำนวน ๑ เรื่อง

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

๑. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
๒. พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙
๓. ทะเบียนงานอุทธรณ์ การพิจารณาอุทธรณ์ของคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔-๒๕๖๖
๔. การอุทธรณ์ กรมโยธาธิการและผังเมือง ที่เว็บไซต์ <http://oldpvnweb.dpt.go.th>
๕. การอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองโดยวิธีการส่งหนังสืออุทธรณ์ทางไปรษณีย์
โดย ศุภวัฒน์ สิงห์สุวรรณ www.krisdika.go.th (มีนาคม ๒๕๖๖)

แนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการควบคุมดูแลการประกอบกิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร

โดย กองกฎหมาย กรมอนามัย
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๖๗

ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันพบว่า มีประชาชนร้องเรียนเหตุเดือดร้อนรำคาญจากการประกอบกิจการเลี้ยงสุกรเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากสถานประกอบการมีการดำเนินกิจการไม่ถูกสุขลักษณะ ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น น้ำเสีย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์พาหะและแมลงนำโรค มีความเสี่ยงผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง

กรมอนามัยในฐานะรับผิดชอบดูแลพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายที่กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ใช้บังคับ โดยนำมาเป็นเครื่องมือคุ้มครองดูแลประชาชนด้านสุขลักษณะและการอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีอำนาจตรวจตรา แนะนำ ตรวจสอบ ควบคุมดูแล รวมทั้งการออกใบอนุญาต ออกหนังสือรับรองการแจ้ง ออกคำสั่งทางปกครอง ลงโทษผู้ฝ่าฝืน มีขอบเขตครอบคลุมทั้งกิจกรรม การกระทำ หรือการประกอบกิจการประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาตรการของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมาบังคับใช้เพื่อควบคุมดูแลการประกอบกิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกรได้ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ลักษณะการดำเนินกิจการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ประกอบกับบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นสำคัญ รายละเอียดดังนี้

๑. แนวทางการออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทการเพาะพันธุ์ เลี้ยง การอนุบาลสุกร และหลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง

๑.๑ การออกข้อบัญญัติท้องถิ่น : พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๓๑^๑ ให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข โดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งปัจจุบันออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓^๒ ของ ๑. กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง (๑) กำหนดให้ “การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด” เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๑ มาตรา ๓๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘

^๒ ข้อ ๓ ๑. กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง

(๑) การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด

และมาตรา ๓๒^๓ กำหนดให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดประเภทของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่ออกตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ และมาตรา ๓๓^๔ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นมีผลใช้บังคับ กำหนดให้ผู้ใดดำเนินกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นกำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุม โดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้าต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินกิจการ

๑.๒ การออกใบอนุญาต และการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง : หากราชการส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามข้อ ๑.๑ ดังกล่าวข้างต้นเพื่อควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภท “การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร” ไว้แล้ว เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นนั้นมีผลใช้บังคับ ผู้ใดดำเนินกิจการโดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้าต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินกิจการ และต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายระดับอนุบัญญัติ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดประเภทหรือขนาดของกิจการ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนพิจารณาออกใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง มาตรการควบคุมและป้องกันเหตุรำคาญหรือผลกระทบที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบกิจการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร พ.ศ. ๒๕๖๔ กฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากผู้ใดดำเนินกิจการโดยมิได้กระทำในลักษณะที่เป็นการค้า แม้ไม่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ต้องปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่และมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพตามที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่นด้วย (คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกา ตามหนังสือที่ นร ๐๖๐๑/๖๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๖)

(๑) ขั้นตอนการปฏิบัติงานของราชการส่วนท้องถิ่นในการออกใบอนุญาต ตามความในมาตรา ๕๔ วรรคสอง “ประกอบมาตรา ๕๖^๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๓ มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อกำหนดของท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

^๔ มาตรา ๓๓ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อกำหนดของท้องถิ่น ตามมาตรา ๓๒(๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินกิจการตามประเภทที่มีข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒(๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตาม มาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อกำหนดของท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒(๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

^๕ มาตรา ๕๔ ในกรณีที่พระราชบัญญัตินี้บัญญัติให้การประกอบกิจการใดหรือการกระทำใดต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขการขอ และการออกใบอนุญาตในเรื่องนั้นได้

เพื่อประโยชน์ในการป้องกันเหตุรำคาญหรือผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ชุมชน หรือสิ่งแวดล้อม ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษา กำหนดประเภทหรือขนาดของกิจการหลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนการพิจารณาออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง

กรณีการออกใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภท “การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร” โดยสรุปขั้นตอนดังนี้

๑) ผู้ขออนุญาตยื่นขอใบอนุญาตจากราชการส่วนท้องถิ่น พร้อมแนบเอกสารและหลักฐานตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นนั้นกำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น และต้องดำเนินการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาประกอบการยื่นขอรับใบอนุญาตด้วย เพื่อให้เป็นไปตามความในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดประเภทหรือขนาดของกิจการและหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนการพิจารณาออกใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๖๑ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. ๒๕๖๑ ตัวอย่างเอกสารที่ต้องยื่นประกอบการขอรับใบอนุญาต เช่น แบบคำขอรับใบอนุญาต รายการตรวจสอบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนการพิจารณาออกใบอนุญาตพร้อมหลักฐานประกอบ สรุปผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง หรือรายงานการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ สำเนาใบอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หนังสือให้ความเห็นชอบการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม หรือใบอนุญาตตามกฎหมายอื่นที่จำเป็น

๒) ราชการส่วนท้องถิ่นรับคำขอและตรวจสอบความถูกต้อง เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาต เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอตันทันที ตามความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมถึงเอกสารประกอบที่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หากคำขอหรือเอกสารไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์หรือไม่ครบถ้วน เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์นั้นทั้งหมดและแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน หากไม่สามารถดำเนินการได้ในขณะนั้น ให้จัดทำบันทึกความบกพร่องและรายการเอกสารหรือหลักฐานยื่นเพิ่มเติมภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นและผู้ยื่นคำขอลงนามไว้ในบันทึกด้วย หากผู้ยื่นคำขอไม่แก้ไขคำขอหรือไม่ส่งเอกสารเพิ่มเติมให้ครบถ้วน ตามที่กำหนดในแบบบันทึกความบกพร่อง ให้ผู้รับผิดชอบส่งคืนคำขอ เมื่อพ้นกำหนดระยะที่ให้แก้ไข และในกรณีจำเป็นที่จะต้องส่งคืนคำขอแก่ผู้ขออนุญาต ก็ให้ส่งคืนคำขอ พร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำขอ

๓) ราชการส่วนท้องถิ่นตรวจสอบสถานที่ด้านสุขลักษณะของสถานประกอบการกิจการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เมื่อเจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบดำเนินการตรวจสอบสภาพด้านสุขลักษณะแล้ว ให้ทำรายงานและเสนอความเห็นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อพิจารณาดังนี้

(ก) กรณีที่มีสภาพหรือสุขลักษณะถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือถูกต้องครบถ้วนแต่สมควรให้มีการปฏิบัติการใด ๆ เพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้

^๒ มาตรา ๕๖ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาตให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอ ถ้าปรากฏว่าคำขอดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์นั้นทั้งหมดและแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้องและสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน และในกรณีจำเป็นที่จะต้องส่งคืนคำขอแก่ผู้ขออนุญาตก็ให้ส่งคืนคำขอ พร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำขอ

เจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องออกใบอนุญาตหรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาต พร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับคำขอซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องหรือครบถ้วนตามที่กำหนดในข้อกำหนดของท้องถิ่น

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาตหรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายในกำหนดเวลาตามวรรคสอง ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้ง ครั้งละไม่เกินสิบห้าวัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาตามวรรคสองหรือตามที่ได้ขยายเวลาไว้แล้วนั้น แล้วแต่กรณี

ในข้อบัญญัติท้องถิ่นเป็นเฉพาะราย ให้เสนอความเห็น “สมควรอนุญาต” หรือ “สมควรออกใบอนุญาต โดยมีเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต” ได้

(ข) กรณีที่มีสภาพหรือสุลักษณะไม่ถูกต้องครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ให้เจ้าพนักงานผู้รับผิดชอบที่ดำเนินการตรวจสภาพหรือสุลักษณะของสถานประกอบกิจการนั้น ออกคำแนะนำให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องครบถ้วนภายในระยะเวลาที่กำหนด ถ้าผู้ขออนุญาตไม่ปฏิบัติหรือปฏิบัติไม่ถูกต้องตามคำแนะนำ ให้เสนอความเห็น “ไม่สมควรออกใบอนุญาต” พร้อมด้วยเหตุผลดังกล่าว

๔) เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาออกใบอนุญาตหรือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาต โดยเจ้าพนักงานท้องถิ่นต้องออกใบอนุญาต หรือมีหนังสือแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตพร้อมด้วยเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำขอซึ่งมีรายละเอียดถูกต้องหรือครบถ้วนตามที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นไม่อาจออกใบอนุญาตหรือยังไม่อาจมีคำสั่งไม่อนุญาตได้ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกิน ๒ ครั้ง ครั้งละไม่เกิน ๑๕ วัน แต่ต้องมีหนังสือแจ้งการขยายเวลาและเหตุจำเป็นแต่ละครั้งให้ผู้ขออนุญาตทราบก่อนสิ้นกำหนดเวลาดังกล่าว หรือตามที่ได้ขยายเวลาแล้วนั้น แล้วแต่กรณี ตามความในมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยหากยังไม่สามารถดำเนินการได้แล้วเสร็จให้แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ขออนุญาตทราบถึงเหตุแห่งความล่าช้าทุก ๗ วัน จนกว่าจะพิจารณาแล้วเสร็จ พร้อมสำเนาแจ้งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ทราบทุกครั้ง

๕) แนวทางการนำผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการพิจารณาอนุญาตของเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีแนวทางดังนี้

(ก) กรณีไม่มีความเห็นใด ๆ ของประชาชน ให้ราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาโดยถือว่าได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนประกอบการพิจารณาอนุญาตแล้ว

(ข) กรณีมีความคิดเห็นหรือข้อห่วงกังวลของประชาชน หากจะมีการออกใบอนุญาต เจ้าพนักงานท้องถิ่นจำเป็นต้องนำความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตเป็นการเฉพาะให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขชนเพิ่มเติม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ค) กรณีมีความคิดเห็นทั้งเห็นด้วยและคัดค้าน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาการอนุญาตตามเหตุภายใต้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ หากจะมีการออกใบอนุญาต เจ้าพนักงานท้องถิ่นจำเป็นต้องนำความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตเป็นการเฉพาะให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขชนเพิ่มเติมโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

(ง) กรณีมีผู้คัดค้าน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาการอนุญาตตามเหตุผลภายใต้ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ หากจะมีการออกใบอนุญาต เจ้าพนักงานท้องถิ่นจำเป็นต้องนำความคิดเห็นของประชาชนมาประกอบการกำหนดเงื่อนไขในใบอนุญาตเป็นการเฉพาะให้ผู้รับอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขชนเพิ่มเติม โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

ในกรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้พิจารณาออกใบอนุญาตแล้ว ควรประกาศผลการพิจารณาพร้อมทั้งเหตุผลแห่งการพิจารณาอนุญาตให้ประชาชนทราบโดยมิชักช้า โดยปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผย ณ ที่ทำการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สถานประกอบกิจการตั้งอยู่ หรือสถานที่ตั้งสถานประกอบกิจการ

ทั้งนี้ หากเจ้าพนักงานท้องถิ่นจะมีคำสั่งไม่อนุญาต ต้องแจ้งเหตุผลให้ผู้ขออนุญาตทราบเกี่ยวกับข้อเท็จจริงสภาพหรือสุลักษณะของสถานประกอบกิจการและการปฏิบัติไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่นและกฎหมายที่เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ โดยจะอ้างว่ามีผู้คัดค้านจากผลการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องมาเป็นเหตุผลในการมีคำสั่งไม่อนุญาตมิได้

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ “คู่มือการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กำหนดประเภทหรือขนาดของกิจการ และหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ผู้ขออนุญาตจะต้องดำเนินการก่อนพิจารณาออกใบอนุญาต พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ในการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้อง พ.ศ. ๒๕๖๑” ดาวน์โหลดทางเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/law-e-book?page=๒>

๒. มาตรการการควบคุม ป้องกันแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญหรือผลกระทบจากการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ มาตรการรองรับและควบคุมการประกอบกิจการเพาะพันธุ์ เลี้ยง การอนุบาลสุกร (กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังไม่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น)

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๕ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ... (๒) “การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือวิธีอื่นใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ” (๔) “การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ...” หากราชการส่วนท้องถิ่นใดยังไม่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภท “การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร” เพื่อใช้บังคับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น หากพบว่าผู้ประกอบกิจการการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร กระทำการไม่ถูกสุขลักษณะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรค จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือเป็นการก่อเหตุรำคาญ เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถใช้บังคับกฎหมายในการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้น ได้ดังนี้

กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

๑) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง^๑ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ก่อเหตุรำคาญนั้นระงับหรือป้องกันภายในเวลาอันสมควร หากไม่ทราบหรือไม่ผู้ก่อเหตุราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้าระงับและปรับปรุงสถานที่นั้นจนเหตุรำคาญหมดไป

๒) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง^๒ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้น ระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรและป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้าระงับจนเหตุรำคาญหมดไปและจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุขึ้นอีก โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นได้ปรับปรุงสถานที่นั้น

เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ก่อเหตุเป็นราย ๆ ไป โดยต้องระบุวิธีการป้องกัน หรือแก้ไขและกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด

^๑ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๒ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

^๓ มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

กรณีที่เกิดเหตุร้ายขึ้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

๑) ในกรณีเกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงและจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา ๘^๙ ในการออกคำสั่งแก่ผู้ก่อเหตุหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุนั้น ให้ระงับการกระทำหรือกระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายได้ตามที่เห็นสมควร หากผู้ก่อเหตุหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาอันสมควร อธิบดีกรมอนามัยสามารถสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขทำหน้าที่ได้โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ก่อเหตุ หรือแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดดำเนินการแทนก็ได้ อีกทั้งอธิบดีกรมอนามัยยังสามารถประสานงานให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการออกคำสั่งตามมาตรา ๘ โดยไม่ชักช้าตามมาตรา ๘/๑^{๑๐} ก็ได้

๒) กรณีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง^{๑๑} เข้าระงับเหตุร้ายและจัดการตามความจำเป็นโดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากผู้ก่อเหตุได้

๓) กรณีเหตุร้ายเกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพหรือผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม^{๑๒} ออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะได้มีการระงับเหตุร้ายขึ้นแล้วก็ได้ นอกจากนี้เจ้าพนักงานสาธารณสุขยังมีอำนาจตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง^{๑๓} สามารถออกคำสั่งทางเป็นวาจาหรือเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้น ให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุร้ายตามที่เห็นสมควรแล้วแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ และอาจเสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่ผู้รับคำสั่งร้องขอได้ภายใน ๗ วัน

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้แก่ เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานท้องถิ่น และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ในการ (๑) เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ทำคำชี้แจง หรือส่งเอกสาร (๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบ ควบคุม หรือดูหลักฐาน (๓) แนะนำให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไข

^๙ มาตรา ๘ ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งตามมาตรา ๘ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวแทนก็ได้ ในการนี้ ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ความระมัดระวังตามสมควร แก่พฤติกรรม และบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมอนามัยแจ้งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติการตามความในวรรคสองสำหรับในเขตท้องที่จังหวัดนั้น

^{๑๐} มาตรา ๘/๑ ในการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง อธิบดีกรมอนามัยอาจให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาโดยไม่ชักช้า

^{๑๑} มาตรา ๒๗ วรรคสอง ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และเหตุร้ายที่เกิดขึ้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับเหตุร้ายขึ้นนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายขึ้นซ้ำอีก โดยบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดเหตุร้ายต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการนั้น

^{๑๒} มาตรา ๒๘ วรรคสาม ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่ เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการระงับเหตุร้ายขึ้นแล้วก็ได้

^{๑๓} มาตรา ๔๖ วรรคสอง ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุตามวรรคหนึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้นนั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้นนั้นได้ตามสมควรแล้วให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

หรือข้อบัญญัติท้องถิ่น (๔) ยึดหรืออายัด สิ่งของใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายเพื่อดำเนินคดี หรือทำลายในกรณี
ที่จำเป็น และ (๕) เก็บหรือนำสินค้า หรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยหรืออาจก่อเหตุรำคาญในปริมาณที่สมควร
เพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบโดยไม่ต้องใช้ราคา เพื่อให้การควบคุมดูแลการประกอบกิจการการเพาะพันธุ์
เลี้ยง และการอนุบาลสุกร ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
สามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ดังนี้

๑) ตรวจเตือน หรือตรวจตราให้คำแนะนำ

ออกตรวจพื้นที่ โดยเฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อให้คำแนะนำการดูแลด้านสุขลักษณะแก่ผู้ประกอบการ
และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

(๑) ตรวจตราการประกอบกิจการ และกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ปฏิบัติถูกต้องตาม
กฎหมาย โดยต้องตรวจตราเป็นประจำสม่ำเสมอ ทั้งถึง และครอบคลุมพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบ โดยต้องมีแผนงาน
โครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมการดำเนินการตรวจตราเชิงรุกที่ชัดเจน

(๒) ประชาสัมพันธ์สร้างความรอบรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน
ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

(๓) หากตรวจตราหรือดำเนินการเชิงรุก แล้วพบว่า ผู้ประกอบการการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการ
อนุบาลสุกร ปฏิบัติไม่ถูกสุขลักษณะหรือมีการดำเนินการในลักษณะที่ไม่เหมาะสมมีความเสี่ยงอาจส่งผลกระทบ
ต่อสุขภาพหรือเกิดเหตุรำคาญ หรือกรณีพบว่าสถานประกอบการยังไม่เข้าใจหรือยังปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วน
ตามกฎหมายหรือมาตรการที่ทางราชการกำหนด เจ้าพนักงานต้องให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อให้ปฏิบัติได้
อย่างถูกต้อง และให้ออกแบบตรวจแนะนำไว้เป็นหลักฐาน สำหรับใช้ประกอบการตรวจติดตามว่าสถานประกอบ
กิจการได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้บังคับใช้อำนาจตามกฎหมายในขั้นตอนต่อไป

๒) ตรวจสอบ ควบคุมกำกับดูแล และออกคำสั่งทางปกครอง

เพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดโดยดำเนินการตรวจสอบ กำกับติดตาม ประเมิน ผู้ประกอบการ
หรือประชาชนที่เคยได้รับคำแนะนำ หรือได้รับแบบตรวจแนะนำของเจ้าพนักงานว่าได้มีการปรับปรุงแก้ไข
หรือปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่ หากพบว่าการปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วให้แจ้งยุติเรื่องต่อผู้บังคับบัญชา
และผู้เกี่ยวข้อง แต่หากพบว่าไม่ได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำให้เจ้าพนักงานรวบรวมพยานหลักฐาน และดำเนินการ
เสนอเจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครองเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไข หรือหยุดประกอบกิจการไว้ทันที
เป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้น ๆ

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ “คู่มือแนวทางการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
และที่แก้ไขเพิ่มเติม” ดาวน์โหลดทางเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย

<https://laws.anamai.moph.go.th/th/law-e-book?page=๒>

๓) การเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดี

กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครองให้ผู้ประกอบการปรับปรุงแก้ไขหรือหยุด
ประกอบกิจการแล้วพบว่าผู้รับคำสั่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง หรือในกรณีที่พบว่าผู้ประกอบการ
กิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ได้แจ้งก่อนการดำเนินการหรือกรณีพบว่าผู้ประกอบการไม่ปฏิบัติตาม
กฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวง ซึ่งถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐาน
การกระทำความผิดและดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีต่อไป

ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ “คู่มือแนวทางการปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข
ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๗” ดาวน์โหลดทางเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/law-e-book/๔๙๖๐#wow-book/>

กลไกตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข บัญญัติให้มี “คณะกรรมการสาธารณสุข” โดยมีปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน อธิบดีกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมอนามัยในฐานะกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสาธารณสุข ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข อาทิ การพัฒนากฎหมาย ระบบ กลไกและการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม การให้คำปรึกษาแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบกิจการ ประชาชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ในมาตรา ๑๗/๑ ได้บัญญัติให้มี “คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด” โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาชน เป็นกรรมการ และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการสาธารณสุข ให้ความเห็นแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นให้คำปรึกษาแนะนำหรือสนับสนุนราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สอดส่อง กำกับ ติดตามดูแลและสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขของราชการส่วนท้องถิ่น เสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการสาธารณสุขมอบหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด เป็นระบบกลไกการบริหารจัดการด้านการสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมที่เน้นการบูรณาการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบและกำกับดูแลงานด้านกฎหมาย และการจัดการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ประเด็นอื่น ๆ

๓.๑ แนวทางการดำเนินการเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาเรื่องเดือนร้อนของประชาชนจากการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร กรมอนามัยได้ดำเนินงาน ดังนี้

๑) สนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาองค์ความรู้ หลักสูตรอบรม จัดทำสื่ออินโฟกราฟฟิก คลิปวิดีโอ คู่มือ คำแนะนำ แบบฟอร์มตัวอย่าง แนวทางปฏิบัติงานสำหรับการบังคับใช้กฎหมายของ อปท. และเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น มีหนังสือแจ้งเวียน เผยแพร่ทางเว็บไซต์, Line group, TikTok, YouTube, Page Facebook กองกฎหมาย เป็นต้น

๒) ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตอบข้อหารือการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงกำกับติดตามผลการดำเนินงานในการบังคับใช้กฎหมายของ อปท. โดยขับเคลื่อนนโยบาย แผนงาน มาตรการ และกำกับติดตามผ่านกลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งกรมอนามัยได้นำเสนอข้อมูลและสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายของ อปท. ต่อคณะกรรมการสาธารณสุข

๓) ศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมอนามัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติการของหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมถึงการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอนามัย ในระดับพื้นที่ ในประเด็นความเดือดร้อนของประชาชนจากการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร ศูนย์อนามัยมีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการที่เกี่ยวข้องการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร เช่น การตรวจวัดกลิ่น การตรวจสอบด้านสุขลักษณะ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญ และให้คำแนะนำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกคำแนะนำ ออกคำสั่งทางปกครอง และบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นประสานขอความร่วมมือ เป็นต้น

๓.๒ ปัญหา/ GAP และข้อเสนอสำหรับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

หากราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามความในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร ไว้ จึงไม่มีกฎหมายใช้บังคับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น มีผลให้ผู้ประกอบกิจการไม่ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตและไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกฎกระทรวง ประกาศ กระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เห็นควรให้ อปท. ทุกแห่ง พิจารณาทบทวน ปรับปรุงแก้ไข ออกข้อบัญญัติควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ แม้ว่า อปท. ได้มีการสำรวจข้อมูลในพื้นที่แล้ว แต่ยังไม่พบว่ามีสถานประกอบกิจการประเภทดังกล่าวตั้งอยู่ก็ตาม เนื่องจากการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นไว้ จะเป็นการป้องกันและควบคุมดูแลการประกอบกิจการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อให้ทันต่อการคุ้มครองสุขภาพประชาชน โดยกรมอนามัย ได้จัดทำคู่มือแบบการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/law-e-book/>

๓.๓ บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบกิจการ

ผู้ใดจัดตั้งสถานประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เช่น การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด เป็นต้น ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรการที่ทางราชการกำหนด ดังนี้

๑) ให้ตรวจสอบข้อบัญญัติท้องถิ่นในพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดตั้งสถานประกอบกิจการ และต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการหรือหนังสือรับรองการแจ้งก่อนเริ่มดำเนินการ โดยยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของสถานประกอบกิจการแห่งนั้น

๒) ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้องที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข นอกจากนี้ ผู้ประกอบกิจการจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน โดยในกรณีสถานประกอบกิจการการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง เป็นต้น

๓.๔ บทบาทหน้าที่ของประชาชนและภาคประชาสังคม

ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนสำคัญในการเฝ้าระวังการประกอบกิจการ การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสุกร เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาลักษณะต่อสุขภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิของตนเอง ชุมชน และครอบครัว ในการสอดส่องดูแล และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเพื่อแจ้งเบาะแสให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่พบเห็นการประกอบกิจการหรือกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือมีความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ให้แจ้งเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้เข้ามา ตรวจสอบหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยสามารถแจ้งเหตุหรือร้องเรียนได้โดยตรงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

“คลินิกกฎหมาย” กองกฎหมาย กรมอนามัย โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๘๓

แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการป้องกันแก้ไขปัญหาเหตุน้ำดื่มจากการประกอบกิจการ “เลี้ยงนกแอ่นกินรัง”

โดย กองกฎหมาย กรมอนามัย
ข้อมูล ณ วันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๖๗

ด้วยปัจจุบันพบว่าการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณแหล่งชุมชนในหลายพื้นที่ทั่วประเทศไทย โดยมีลักษณะการดำเนินการคือ สร้างหรือดัดแปลงอาคารไว้สำหรับให้นกเข้ามาทำรัง เปิดเสียงเรียกนก ตรวจวัดอุณหภูมิและความชื้นในอาคาร ให้น้ำและอาหารเสริม ให้ฮอร์โมนเร่งการวางไข่ ฝ้าสังเกตอาการเจ็บป่วยหรือบาดเจ็บของนก ดูแลทำความสะอาด เก็บกวาดมูลนก และมีการป้องกันไม่ให้ศัตรูมารบกวนนก ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมีความเสี่ยงก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานหรือผู้ประกอบการ รวมทั้งประชาชนที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง และก่อให้เกิดเดือดร้อนเหตุรำคาญเสียงดังจากการเปิดเสียงเรียกนก กลิ่นเหม็นจากมูลนก เกิดเชื้อรา และเชื้อแบคทีเรีย เป็นแหล่งพาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น โรคไข้หวัดนก โรคปอดอักเสบ โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ เป็นต้น นอกจากนี้หากมีการสัมผัสกับมูลนกโดยตรง มีความเสี่ยงติดเชื้อในระบบทางเดินอาหาร หรือหากมีการสูดดมเชื้อราเข้าสู่ปอด มีความเสี่ยงอันตรายร้ายแรงถึงสมอง และอาจมีอาการรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิตได้ โดยเฉพาะในประชาชนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก ผู้ที่มีโรคประจำตัว หรือผู้มีภูมิคุ้มกันต่ำ

นกแอ่นกินรัง เป็น “สัตว์ป่าคุ้มครอง” ตามความในมาตรา ๔ มาตรา ๑๑๒ แห่งพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ และกฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ. ๒๕๔๖ บัญชีสัตว์ป่าคุ้มครองลำดับที่ ๘๖๒ นกแอ่นกินรัง (*Collocalia fuciphagus* หรือ *Aerodramus fuciphagus*) ซึ่งกฎหมายยังไม่อนุญาตให้สามารถทำการล่า เพาะพันธุ์ ครอบครอง หรือทำการค้าได้ ดังนั้น เมื่อวิเคราะห์บทบัญญัติกฎหมายตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๑. (๑) “การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด” ซึ่งมีขอบเขตความหมาย หมายถึง “สถานที่ที่ทำการเพาะพันธุ์สัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์หรืออนุบาลสัตว์ทุกชนิด โดยไม่ได้มีการจำกัดจำนวนตัว และกิจการที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์นั้น ต้องเป็นสัตว์ที่สามารถเลี้ยงได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง” ประกอบกับคณะกรรมการสาธารณสุข ได้มีความเห็นในการประชุมครั้งที่ ๕๖-๑/๒๕๕๓ วันอังคารที่ ๒๙ ธันวาคม ๒๕๕๒ ว่า “การควบคุมการเลี้ยงนกแอ่นกินรังโดยการอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขนั้น อาจขัดต่อกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ในขณะนี้จึงยังไม่อยู่ในขอบเขตความหมายของกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๑. (๑) การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด” ทั้งนี้ หากในอนาคตได้มีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าให้สามารถเลี้ยงนกแอ่นกินรังได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า กรมอนามัยจะได้ทบทวน วิเคราะห์ และสังเคราะห์ผลกระทบต่อสุขภาพที่เกิดจากการประกอบกิจการ และเสนอต่อคณะกรรมการสาธารณสุขเพื่อเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ในการออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขควบคุมการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง ต่อไป

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เป็นกฎหมายที่กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ใช้บังคับ โดยนำมาเป็นเครื่องมือคุ้มครองดูแลประชาชนด้านสุขลักษณะและการอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีอำนาจตรวจตรา แนะนำ ตรวจสอบ ควบคุมดูแล รวมทั้งการออกใบอนุญาต ออกหนังสือรับรองการแจ้ง ออกคำสั่งทางปกครอง ลงโทษผู้ฝ่าฝืน มีขอบเขตครอบคลุมทั้งกิจกรรม การกระทำ หรือการประกอบกิจการประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถบังคับใช้มาตรการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในการป้องกันแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญจากการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง เพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชนประชาชน ตามแนวทางดังนี้

๑. มาตรการการควบคุม ป้องกัน แก้ไขปัญหาเหตุรำคาญจากการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๕ มาตรา ๒๕ บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ... (๒) “การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือวิธีอื่นใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ” (๔) “การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ...” หากราชการส่วนท้องถิ่น พบว่ามีผู้ประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรังหรือมีผู้ใดกระทำการไม่ถูกสุขลักษณะก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น เป็นแหล่งเพาะพันธุ์พาหะนำโรค จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ถือเป็นการก่อเหตุรำคาญ เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถใช้บังคับกฎหมายในการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้น ได้ดังนี้

กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

(๑) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง^๑ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ก่อเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือป้องกันภายในเวลาอันสมควร หากไม่ทราบหรือไม่มีความรู้เหตุราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้าระงับและปรับปรุงสถานที่นั้นจนเหตุรำคาญหมดไป

(๒) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง^๒ ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้น ระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรและป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้าระงับจนเหตุรำคาญหมดไปและจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุขึ้นอีก โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นได้ปรับปรุงสถานที่นั้น

เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อเหตุเป็นราย ๆ ไป โดยต้องระบุวิธีการป้องกัน หรือแก้ไขและกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๑ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

^๒ มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

กรณีที่เกิดเหตุร้ายขึ้นนั้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

(๑) ในกรณีเกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงและจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา ๘^๓ ในการออกคำสั่งแก่ผู้ก่อเหตุหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุนั้น ให้ระงับการกระทำหรือกระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายได้ตามที่เห็นสมควร หากผู้ก่อเหตุหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาอันสมควร อธิบดีกรมอนามัยสามารถสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขทำแทนก็ได้ โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ก่อเหตุ หรือแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดดำเนินการแทนก็ได้ อีกทั้งอธิบดีกรมอนามัยยังสามารถประสานงานให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการออกคำสั่งตามมาตรา ๘ โดยไม่ชักช้าตามมาตรา ๘/๑^๔ ก็ได้

(๒) กรณีเหตุร้ายเกิดขึ้นในที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง^๕ เข้าระงับเหตุร้ายและจัดการตามความจำเป็นโดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากผู้ก่อเหตุได้

(๓) กรณีเหตุร้ายเกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพหรือผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม^๖ ออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามไม่ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะได้มีการระงับเหตุร้ายขึ้นนั้นแล้วก็ได้ นอกจากนี้เจ้าพนักงานสาธารณสุขยังมีอำนาจตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง^๗ สามารถออกคำสั่งทางเป็นวาจาหรือเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุร้ายตามที่เห็นสมควรแล้วแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ และอาจเสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่ได้รับคำสั่งร้องขอได้ภายใน ๗ วัน

กรณีที่แหล่งกำเนิดที่เป็นอาคารเลี้ยงนกแอ่นกินรังที่ก่อเหตุร้ายขึ้นนั้น มีหลายแหล่งและเกิดเหตุเป็นบริเวณกว้าง เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุร้ายได้ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๘/๑^๘ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ตามข้อ ๕ ของ

^๓ มาตรา ๘ ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นนั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งตามมาตรา ๘ ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวแทนก็ได้ ในกรณีนี้ ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ความระมัดระวังตามสมควร แก่พฤติกรรม และบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการนั้น

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมอนามัยแจ้งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติการตามความในวรรคสองสำหรับในเขตท้องที่จังหวัดนั้น

^๔ มาตรา ๘/๑ ในการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง อธิบดีกรมอนามัยอาจให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาโดยไม่ชักช้า

^๕ มาตรา ๒๗ วรรคสอง ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และเหตุร้ายเกิดขึ้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับเหตุร้ายขึ้นนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุร้ายขึ้นขึ้นอีก โดยบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุร้ายต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการนั้น

^๖ มาตรา ๒๘ วรรคสาม ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุร้ายที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ หรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าได้มีการระงับเหตุร้ายขึ้นนั้นแล้วก็ได้

^๗ มาตรา ๔๖ วรรคสอง ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุตามวรรคหนึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้นนั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุขึ้นนั้นได้ตามสมควรแล้วให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

^๘ มาตรา ๒๘/๑ เมื่อปรากฏว่ามีเหตุร้ายเกิดขึ้นตามมาตรา ๒๗ หรือมาตรา ๒๘ เป็นบริเวณกว้างจนก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจประกาศกำหนดให้บริเวณดังกล่าวเป็นพื้นที่ควบคุมเหตุร้าย ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของคณะกรรมการ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ พ.ศ. ๒๕๖๑ การประกาศพื้นที่ควบคุมเหตุรำคาญ ต้องมีเงื่อนไขครบทั้ง ๓ องค์ประกอบดังนี้

(๑) มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในพื้นที่นั้น

(๒) แหล่งกำเนิดเหตุรำคาญตามข้อ (๑) ต้องมีจำนวนมากกว่า ๑ แหล่ง ขึ้นไป

(๓) มีประชาชนที่ได้รับผลกระทบต่อสุขภาพหรือผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนในพื้นที่นั้นเป็นจำนวนมาก โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นครอบคลุมพื้นที่เป็นบริเวณกว้าง โดยต้องปรากฏลักษณะบ่งชี้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

- มีผลกระทบรบกวนความเป็นอยู่ที่เหมาะสมที่คาดว่าจะเกิดเป็นผลมาจากเหตุรำคาญ
- มีผลการตรวจวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมไม่เป็นไปตามมาตรฐาน
- มีผลประเมินความเสี่ยงต่อสุขภาพที่บ่งชี้ผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

ทั้งนี้ หากฝ่าฝืนคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นที่อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๗ และ ๒๘ หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศที่อาศัยอำนาจตามมาตรา ๒๘/๑ มีโทษตามความในมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๒. อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้แก่ เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานท้องถิ่น และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ในการ (๑) เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ทำคำชี้แจง หรือส่งเอกสาร (๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบ ควบคุม หรือดูแลหลักฐาน (๓) แนะนำให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น (๔) ยึดหรืออายัด สิ่งของใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายเพื่อดำเนินคดี หรือทำลายในกรณีที่ย่ำเป็น และ (๕) เก็บหรือนำสินค้า หรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยหรืออาจก่อเหตุรำคาญในปริมาณที่สมควร เพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบโดยไม่ต้องใช้ราคา ดังนั้น เพื่อให้การป้องกันแก้ไขปัญหาเหตุเดือดร้อนรำคาญจากการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ดังนี้

๑) ตรวจเตือน หรือตรวจตราให้คำแนะนำ ออกตรวจพื้นที่ โดยเฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อให้คำแนะนำการดูแลด้านสุขลักษณะของอาคารหรือสถานที่ต่าง ๆ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

(๑) ตรวจตราอาคาร สถานที่ การประกอบกิจการ และกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย โดยต้องตรวจตราเป็นประจำสม่ำเสมอ ทัวถึง และครอบคลุมพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยต้องมีแผนงานโครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมการดำเนินการตรวจตราเชิงรุกที่ชัดเจน

(๒) ประชาสัมพันธ์สร้างความรอบรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

(๓) หากตรวจตราหรือดำเนินการเชิงรุก แล้วพบว่า ผู้ประกอบการหรือผู้ใดปฏิบัติไม่ถูกสุขลักษณะหรือมีการดำเนินการในลักษณะที่ไม่เหมาะสมมีความเสี่ยงอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือเกิดเหตุรำคาญ หรือกรณีพบว่าผู้ประกอบการยังไม่เข้าใจหรือยังปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายหรือมาตรการที่ทางราชการกำหนด เจ้าพนักงานต้องให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และให้ออกแบบตรวจแนะนำไว้เป็นหลักฐาน สำหรับใช้ประกอบการตรวจติดตามว่าได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้บังคับใช้อำนาจตามกฎหมายในขั้นตอนต่อไป

๒) ตรวจสอบ ควบคุมกำกับดูแล และออกคำสั่งทางปกครอง โดยดำเนินการตรวจสอบ กำกับติดตาม ประเมิน ผู้ประกอบการหรือประชาชนที่เคยได้รับคำแนะนำ หรือได้รับแบบตรวจแนะนำของเจ้าพนักงานว่าได้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่ หากพบว่ามีปฏิบัติตามคำแนะนำแล้ว ให้แจ้งยุติเรื่องต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง แต่หากพบว่าไม่ได้รับการปฏิบัติตามคำแนะนำให้เจ้าพนักงานรวบรวมพยานหลักฐานและเสนอเจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครองเพื่อให้ระงับเหตุรำคาญหรือป้องกัน

เหตุรำคาญภายในระยะเวลาที่กำหนด หรือสั่งให้หยุดประกอบกิจการไว้ทันทีเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้น ๆ ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ “คู่มือแนวทางการออกคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม” ดาวน์โหลดทางเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/Law-e-book?page=๒>

๓) การเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดี กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครองให้ผู้ใดระงับเหตุรำคาญหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วพบว่าผู้รับคำสั่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำความผิดและดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีต่อไป ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ “คู่มือแนวทางการปรับเป็นพินัยและการเปรียบเทียบตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๖๗” ดาวน์โหลดทางเว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/Law-e-book/๔๙๖๐#wow-book/>

๓. การสนับสนุน และกำกับดูแลการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

๓.๑ กลไกตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข บัญญัติให้มี “คณะกรรมการสาธารณสุข” โดยมีปลัดกระทรวงสาธารณสุข เป็นประธาน อธิบดีกรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมอนามัยในฐานะกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสาธารณสุขได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข อาทิ การพัฒนากฎหมาย ระบบ กลไกและการดำเนินงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการอนามัยสิ่งแวดล้อม การให้คำปรึกษาแนะนำแก่ราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบกิจการ ประชาชน และภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๖๐ ในมาตรา ๑๗/๑ ได้บัญญัติให้มี “คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด” โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน หน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนภาคประชาชน เป็นกรรมการ และนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน และมาตรการตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอของคณะกรรมการสาธารณสุข ให้ความเห็นแก่ราชการส่วนท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้คำปรึกษาแนะนำหรือสนับสนุนราชการส่วนท้องถิ่นในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สอดส่อง กำกับ ติดตาม ดูแลและสนับสนุนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขของราชการส่วนท้องถิ่น เสนอความเห็นเกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข และปฏิบัติการอื่นตามที่คณะกรรมการสาธารณสุขมอบหมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่ากลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด เป็นระบบกลไกการบริหารจัดการด้านการสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อมที่เน้นการบูรณาการมีส่วนร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่รับผิดชอบและกำกับดูแลงานด้านกฎหมายและการจัดการสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓.๒ กรมอนามัยได้ดำเนินงาน ดังนี้

๑) สนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาองค์ความรู้ หลักสูตรอบรม จัดทำสื่ออินโฟกราฟฟิก คลิปวิดีโอ คู่มือ คำแนะนำ แบบฟอร์มตัวอย่างแนวทางปฏิบัติงานสำหรับการบังคับใช้กฎหมายของ อปท. และเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น มีหนังสือแจ้งเวียน เผยแพร่ทางเว็บไซต์, Line group, TikTok, YouTube, Page Facebook กองกฎหมาย เป็นต้น

๒) ให้คำแนะนำ ปรึกษา ตอบข้อหารือการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงกำกับติดตามผลการดำเนินงานในการบังคับใช้กฎหมายของ อปท. โดยขับเคลื่อนนโยบาย แผนงาน มาตรการ และกำกับติดตามผ่านกลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด ซึ่งกรมอนามัยได้นำเสนอข้อมูลและสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายของ อปท. ต่อคณะกรรมการสาธารณสุข

๓) ศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมอนามัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค มีบทบาทหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติการของหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมถึงการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอนามัย ในระดับพื้นที่ ในประเด็น

ความเดือดร้อนของประชาชนจากการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง ศูนย์อนามัยมีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วมเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพจากการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง เช่น การตรวจวัดกลิ่น การตรวจสอบด้านสุขลักษณะ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและตรวจสอบเรื่องร้องเรียน เหตุรำคาญ และให้คำแนะนำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกคำแนะนำ ออกคำสั่งทางปกครอง และ บังคับใช้ให้เป็นไป ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นประสานขอความร่วมมือ เป็นต้น

๓.๓ ปัญหา/ GAP และข้อเสนอสำหรับการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

หากในอนาคตได้มีการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่าให้สามารถเลี้ยงนกแอ่นกินรังได้โดยไม่ขัดต่อกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิดไว้ จึงไม่มีกฎหมายใช้บังคับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น และมีผลให้ผู้ประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรังไม่ต้องยื่นขอรับใบอนุญาตและไม่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งกฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ เนื่องด้วยกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕ กำหนดให้ “ผู้ดำเนินการในสถานประกอบกิจการประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อกำหนดของท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องควบคุมและมีผลใช้บังคับในท้องถิ่นนั้นแล้วต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎกระทรวงนี้” หากราชการส่วนท้องถิ่นโดยังไม่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุม กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทการเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิดไว้ จึงไม่ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ซึ่งประชาชนจะไม่ได้รับการปกป้องคุ้มครองสิทธิทางสุขภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข โดยเฉพาะข้อ ๖ ในกฎกระทรวงนี้ที่กำหนดให้ “สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจาก ศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก สถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้นหรือผู้พิการ หรือสถานที่อื่นใดที่ต้องมีการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนเป็นพิเศษ ซึ่งต้องไม่อยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหรือต้องจัดให้มีระบบป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่มีประสิทธิภาพ” ดังนั้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เห็นควรให้ อปท. ทุกแห่ง พิจารณาทบทวน ปรับปรุงแก้ไข ออกข้อบัญญัติควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทดังกล่าวข้างต้น ทั้งนี้ แม้ว่า อปท. ได้มีการสำรวจข้อมูลในพื้นที่แล้ว แต่ยังไม่พบว่า มีสถานประกอบกิจการประเภทดังกล่าวตั้งอยู่ก็ตาม เนื่องจากการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นไว้จะเป็นการป้องกันและควบคุมดูแลการประกอบกิจการที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้ เพื่อให้ทันต่อการคุ้มครองสุขภาพประชาชนในพื้นที่ โดยกรมอนามัย ได้จัดทำคู่มือแบบการร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. ๒๕๖๖) สามารถดาวน์โหลดได้ที่เว็บไซต์กองกฎหมาย กรมอนามัย <https://laws.anamai.moph.go.th/th/law-e-book/>

๔. บทบาทหน้าที่ของประชาชนและภาคประชาสังคม

ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนสำคัญในการเฝ้าระวังการประกอบกิจการเลี้ยงนกแอ่นกินรัง เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาผลกระทบต่อสุขภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิของตนเอง ชุมชน และครอบครัว ในการสอดส่องดูแล และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเพื่อแจ้งเบาะแสให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีพบเห็นการประกอบกิจการหรือกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือมีความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ให้แจ้งเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้เข้ามา ตรวจสอบหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยสามารถแจ้งเหตุหรือร้องเรียนได้โดยตรงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

“คลินิกกฎหมาย” กองกฎหมาย กรมอนามัย โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๑๘๓

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แนวทางการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ในการควบคุมดูแลการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้า

โดย กองกฎหมาย กรมอนามัย
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๗

ยาต้องเหล้า มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ประชาชนบางกลุ่มมักนำมารับบริโภคโดยเชื่อว่ามีสรรพคุณใช้รักษาโรค บำรุงร่างกาย บรรเทาอาการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ ช่วยบำรุงกำลัง ขับปัสสาวะ ทำให้เลือดไหลหมุนเวียนสะดวก หรือเจริญอาหารมากขึ้น ในปัจจุบันกรรมวิธีการผลิตยาต้องเหล้า รวมถึงวัตถุดิบหรือส่วนผสมที่ใช้มีความหลากหลาย มากยิ่งขึ้น นอกจากใช้สมุนไพรที่นำมาต้องเหล้าเป็นส่วนผสมหลักแล้ว ผู้ผลิตบางรายยังได้นำสัตว์ชนิดต่าง ๆ เช่น งู ตะขาบ แมลงป่อง เป็นต้น มาแช่ในน้ำเหล้าแล้วนำมาดื่มกินหรือจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคอีกด้วย ยาต้องเหล้า จึงมีทั้งประโยชน์และโทษ หากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายไม่มีความรู้เกี่ยวกับพืชสมุนไพร การปรุงยาสมุนไพร หรือมีวิธีการ ผลิตโดยใช้สุราเป็นส่วนผสมในปริมาณที่ไม่เหมาะสมหรือไม่เป็นไปตามมาตรฐานย่อมมีความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิด อันตรายต่อสุขภาพของผู้บริโภคอย่างร้ายแรงจนถึงขั้นเสียชีวิตได้

ยาต้องเหล้าเป็นการนำสมุนไพรมาแช่ด้วยเหล้า โดยใช้แอลกอฮอล์ในเหล้าเป็นตัวทำละลายดึงเอาตัวยา ออกมาจากสมุนไพร ยาต้องเหล้าที่มีเหล้าเป็นส่วนผสมหลักไม่ถือเป็นยาแผนโบราณตามความในมาตรา ๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และไม่ถือเป็นยาแผนไทยตามความในมาตรา ๓^๒ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ แต่ถูกจัดให้เป็นสุรา ชนิดสุราผสม ตามความในมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และเป็น “เครื่องดื่มแอลกอฮอล์” ตามความในมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ทั้งนี้ หากยาต้องเหล้าประเภทใด มีส่วนผสมของสมุนไพรเป็นหลักและมีข้อเท็จจริงปรากฏชัดเจนว่าเข้าข่ายเป็นยาแผนโบราณหรือเป็นยาแผนไทย ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องเป็นผู้ได้รับอนุญาตให้ผลิตหรือได้รับอนุญาตให้ขายยาแผนโบราณจะต้องมีผู้ประกอบการ ศิลปะแผนโบราณที่เป็นผู้มีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าวด้วย

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เป็นกฎหมายที่กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่ใช้บังคับ โดยนำมาเป็นเครื่องมือคุ้มครองดูแล ประชาชนด้านสุขลักษณะและการอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีอำนาจตรวจตรา แนะนำ ตรวจสอบ ควบคุมดูแล รวมทั้งการออกใบอนุญาต ออกหนังสือรับรองการแจ้ง ออกคำสั่งทางปกครอง ลงโทษผู้ฝ่าฝืน มีขอบเขตครอบคลุมทั้งกิจกรรม การกระทำ หรือการประกอบกิจการประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๑ มาตรา ๔ “สุรา” หมายความว่า วัตถุทั้งหลายหรือของผสมที่มีแอลกอฮอล์ ซึ่งสามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุราหรือซึ่งดื่มกินไม่ได้ แต่เมื่อได้ผสมกับน้ำหรือของเหลวอย่างอื่นแล้ว สามารถดื่มกินได้เช่นเดียวกับน้ำสุรา

พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒

๒ มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้

“ยาแผนไทย” หมายความว่า ยาที่ได้จากสมุนไพรโดยตรงหรือที่ได้จากการผสม ประจุ หรือแปรสภาพสมุนไพร และให้หมายความรวมถึง ยาแผนโบราณตามกฎหมายว่าด้วยยา...”

และสุขภาพอนามัยของประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถนำมาตรการของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมาบังคับใช้เพื่อควบคุมดูแลการประกอบกิจการการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าได้ โดยพิจารณาจากข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น ลักษณะการดำเนินการกิจการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ นำมาวิเคราะห์ประกอบกับ บทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดไว้เป็นสำคัญตามแนวทางดังนี้

๑. การควบคุมดูแลการประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

กรณีที่ ๑. หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาต้องเหล้า ในสถานที่เอกชน ยกเว้นเป็นการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุที่ใช้ในการดำเนินการสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด หรือการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน กรณีนี้จะเข้าข่ายการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓ ของ ๓. (๑๔) “การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ เอทิลแอลกอฮอล์ สุรา เบียร์ ไวน์ น้ำส้มสายชู ข้าวหมาก น้ำตาลเมา” ซึ่งประกาศฯ ฉบับนี้ออกตามความในมาตรา ๓๑^๓ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หากราชการส่วนท้องถิ่นได้อำนาจตามความในมาตรา ๓๒^๔ แห่งพระราชบัญญัตินี้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพไว้แล้ว เมื่อพ้นกำหนด ๙๐ วันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นดังกล่าวมีผลใช้บังคับผู้ใดจะดำเนินการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้า โดยกระทำการในลักษณะที่เป็นการค้าต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น ก่อนเริ่มดำเนินการตามความในมาตรา ๓๓^๕ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง ประกาศกระทรวง และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย หากพบว่าผู้ใดดำเนินการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตถือเป็นการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓ และมีโทษตามมาตรา ๗๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ กรณีมีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าในลักษณะที่ไม่เป็นการค้า แม้ว่าจะไม่ต้องขอรับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นแต่ยังต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพในข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามความในมาตรา ๓๒ ด้วยเช่นกัน (ตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกฤษฎีกาตามหนังสือ ที่ นร ๐๖๐๑/๖๔๕ ลงวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๓๖)

กรณีที่ ๒. หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาต้องเหล้า ในสถานที่จำหน่ายอาหาร กรณีนี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๓. (๑๔) “การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ เอทิลแอลกอฮอล์ สุรา เบียร์ ไวน์ น้ำส้มสายชู ข้าวหมาก น้ำตาลเมา” เนื่องจาก

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๓ มาตรา ๓๑ ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดให้กิจการใดเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

^๔ มาตรา ๓๒ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลการประกอบกิจการที่ประกาศตามมาตรา ๓๑ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น

(๒) กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับผู้ดำเนินการตาม (๑) ปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

^๕ มาตรา ๓๓ เมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๑) ใช้บังคับ ห้ามมิให้ผู้ใดดำเนินการตามประเภทที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมตามมาตรา ๓๒ (๑) ในลักษณะที่เป็นการค้า เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๔๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

ใบอนุญาตตามวรรคหนึ่งให้ใช้ได้สำหรับกิจการประเภทเดียวและสำหรับสถานที่แห่งเดียว

ในประกาศฯ ได้กำหนดยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเช่าขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน” หากข้อเท็จจริงพบว่ามีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าในสถานที่จำหน่ายอาหาร โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการประกอบกิจการว่าเป็นการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าที่ใช้ในกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารของตนเท่านั้น กรณีนี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ แต่ให้ราชการส่วนท้องถิ่นควบคุมกำกับดูแลให้ผู้ประกอบกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยมาตรา ๔ ได้กำหนดนิยาม “สถานที่จำหน่ายอาหาร หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้ที่หรือทางสาธารณะที่จัดไว้เพื่อประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จและจำหน่ายให้ผู้ซื้อสามารถบริโภคได้ทันที ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยจัดให้มีบริเวณไว้สำหรับการบริโภค ณ ที่นั้นหรือนำไปบริโภคที่อื่นก็ตาม” ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารโดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมดูแลสถานที่จำหน่ายอาหารตามความในมาตรา ๔๐^๖ กำกับดูแลให้ผู้ประกอบกิจการมาขึ้นขอรับใบอนุญาตหรือขอรับหนังสือรับรองการแจ้งจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารตามมาตรา ๓๘^๗ และกำกับดูแลผู้ประกอบกิจการให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขลักษณะและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลสถานที่จำหน่ายอาหารที่มีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้า เพื่อใช้ในกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารของตนเป็นการเฉพาะรายก็ได้ หากผู้ใดจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารที่มีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตรโดยไม่ได้รับใบอนุญาต มีโทษตามมาตรา ๗๒ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท กรณีมีพื้นที่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตรโดยไม่มีหนังสือรับรองการแจ้ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท อย่างไรก็ตาม หากราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากพฤติการณ์ของการประกอบกิจการแล้วพบว่าการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าในสถานที่จำหน่ายอาหารนั้น มิใช่เป็นการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าไว้เพื่อใช้ในกิจการสถานที่จำหน่ายอาหารของตนเท่านั้น แต่มีลักษณะการผลิต สะสม ในปริมาณมากและจำหน่ายทั้งค้าส่งหรือค้าปลีกหรือมีการดำเนินการในลักษณะที่เป็นการค้ากรณีนี้จะไม่ได้รับการยกเว้น ผู้ประกอบกิจการต้องยื่นขอรับใบอนุญาตทั้งสองฉบับ กล่าวคือ ขอรับใบอนุญาตหรือขอรับหนังสือรับรองการแจ้งจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหาร ๑ ฉบับ และขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอีก ๑ ฉบับ ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่กำหนดให้ “การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ เอทิลแอลกอฮอล์ สุรา เบียร์ ไวน์ น้ำส้มสายชู ข้าวหมาก น้ำตาลเมา” เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น โดยให้พิจารณาถึงมาตรการในการควบคุมดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพและการป้องกันเหตุรำคาญที่อาจเกิดผลกระทบต่อประชาชนด้วย

กรณีที่ ๓. หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาต้องเหล้า ในสถานที่สะสมอาหาร โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมาตรา ๔ ได้กำหนดนิยาม “สถานที่สะสมอาหาร หมายความว่า อาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้ที่หรือทางสาธารณะ ที่จัดไว้สำหรับเก็บอาหารอันมีสภาพ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^๖ มาตรา ๔๐ เพื่อประโยชน์ในการควบคุมหรือกำกับดูแลสถานที่จำหน่ายอาหารและสถานที่สะสมอาหารที่ได้รับใบอนุญาต หรือได้รับหนังสือรับรองการแจ้ง ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดประเภทของสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสะสมอาหารตามประเภทของอาหารหรือตามลักษณะของสถานที่ประกอบกิจการหรือตามวิธีการจำหน่าย

(๒) ...

^๗ มาตรา ๓๘ ผู้ใดจะจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่สะสมอาหารในอาคารหรือพื้นที่ใดซึ่งมีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตรและมีใช้เป็นการขายของในตลาด ต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖ ถ้าสถานที่ดังกล่าวมีพื้นที่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตร ต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพื่อขอรับหนังสือรับรองการแจ้งตามมาตรา ๔๘ ก่อนการจัดตั้ง

เป็นของสดหรือของแห้งหรืออาหารในรูปลักษณะอื่นใด ซึ่งผู้ซื้อต้องนำไปทำ ประกอบ หรือปรุง เพื่อบริโภค ในภายหลัง” ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ควบคุม กำกับดูแลการประกอบกิจการสถานที่สะสมอาหาร โดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมดูแลสถานที่สะสมอาหารตามความในมาตรา ๔๐ กำกับดูแลให้ผู้ประกอบกิจการ มายื่นขอรับใบอนุญาตหรือขอรับหนังสือรับรองการแจ้งจัดตั้งสถานที่สะสมอาหารตามมาตรา ๓๘ และกำกับดูแล ผู้ประกอบกิจการให้ปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับ สุขลักษณะและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแลสถานที่สะสมอาหารเป็นการเฉพาะรายก็ได้ หากผู้ใดจัดตั้ง สถานที่สะสมอาหารซึ่งมีพื้นที่เกินสองร้อยตารางเมตรโดยไม่ได้รับใบอนุญาต มีโทษตามมาตรา ๗๒ ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท กรณีมีพื้นที่ไม่เกินสองร้อยตารางเมตรโดยไม่ได้รับหนังสือรับรอง การแจ้งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท ทั้งนี้การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาต้องเหล้าในสถานที่สะสมอาหารจะไม่ได้รับการยกเว้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพประเภทดังกล่าว โดยผู้ประกอบกิจการต้องยื่นขอรับใบอนุญาตทั้งสองฉบับ กล่าวคือ ขอรับ ใบอนุญาตหรือขอรับหนังสือรับรองการแจ้งจัดตั้งสถานที่สะสมอาหาร ๑ ฉบับ และขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการ ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอีก ๑ ฉบับ เนื่องจากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๓. มิได้มีบทบัญญัติยกเว้นการประกอบกิจการในสถานที่สะสมอาหารไว้แต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ดำเนินกิจการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าโดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้าในเขตพื้นที่ ที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ เอทิลแอลกอฮอล์ สุรา เบียร์ ไวน์ น้ำส้มสายชู ข้าวหมาก น้ำตาลเมา เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น ต้องขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินกิจการ

กรณีที่ ๔. หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่ามีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาต้องเหล้าในตลาด
กรณีนี้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภท “การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ เอทิลแอลกอฮอล์ สุรา เบียร์ ไวน์ น้ำส้มสายชู ข้าวหมาก น้ำตาลเมา” เนื่องจากประกาศกระทรวง สาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๓. ได้กำหนดยกเว้นในสถานที่จำหน่าย อาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนไว้ แต่ให้ราชการส่วนท้องถิ่นควบคุมกำกับ ดูแลให้ผู้ประกอบกิจการจัดตั้งตลาดและผู้ขายของในตลาดปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะและปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย อย่างเคร่งครัด โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมาตรา ๔ ได้กำหนดนิยาม “ตลาด หมายความว่า สถานที่ซึ่งปกติ จัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็นชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์เนื้อสัตว์ผัก ผลไม้หรืออาหารอันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้วหรือของเสียง่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความ รวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้สำหรับให้ผู้ค้าใช้เป็นชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด” ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ควบคุม กำกับดูแลการประกอบกิจการตลาดโดยออก ข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ควบคุมกำกับดูแลตลาดตามความในมาตรา ๓๕^๔ กำกับดูแลให้ผู้ประกอบกิจการมายื่นขอรับ ใบอนุญาตจัดตั้งตลาดตามมาตรา ๓๔^๕ และกำกับดูแลให้ผู้ประกอบกิจการปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“มาตรา ๓๕ เพื่อประโยชน์ในการกำกับดูแลตลาด ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดที่ตั้ง เนื้อที่ แผนผังและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างและสุขลักษณะ

(๒) ...

“มาตรา ๓๔ ห้ามมิให้ผู้ใดจัดตั้งตลาด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

การเปลี่ยนแปลง ขยายหรือลดสถานที่หรือบริเวณที่ใช้เป็นตลาดภายหลังจากที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดตามวรรคหนึ่งแล้ว จะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

และเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไข ทยายใบอนุญาตสำหรับให้ผู้ประกอบกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับสุขลักษณะและมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแล การขายของในตลาดที่มีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาดองเหล้าไว้ในกิจการตลาดของตนเป็นการเฉพาะราย ก็ได้ หากผู้ใดจัดตั้งตลาดโดยไม่ได้รับใบอนุญาตมีโทษตามตามมาตรา ๗๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ อย่างไรก็ตาม หากราชการส่วนท้องถิ่นพิจารณาจากพฤติการณ์ ของการประกอบกิจการแล้วพบว่ามิใช่เป็นการผลิต สะสมหรือแบ่งบรรจุสุรา ยาดองเหล้าไว้เพื่อใช้ในกิจการตลาด หรือเป็นการขายของในตลาดเท่านั้น แต่มีลักษณะการผลิต สะสมไว้ในปริมาณมากและจำหน่ายทั้งค้าส่งหรือค้าปลีก หรือมีการดำเนินกิจการในลักษณะที่เป็นการค้าจะไม่ได้รับการยกเว้น โดยให้ผู้ประกอบกิจการต้องยื่นขอรับใบอนุญาต สองฉบับ กล่าวคือ ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งตลาด ๑ ฉบับ และขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพอีก ๑ ฉบับ ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ได้กำหนดให้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่ต้องมีการควบคุม ภายในท้องถิ่นนั้น โดยให้พิจารณาถึงมาตรการในการควบคุม ดูแลสภาพ หรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนิน กิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพและการป้องกันเหตุรำคาญที่อาจเกิดผลกระทบต่อประชาชน เป็นสำคัญ

กรณีที่ ๕. หากตรวจสอบข้อเท็จจริงแล้วพบว่า มีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาดองเหล้าในที่ หรือทางสาธารณะ โดยกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขมาตรา ๔ ได้กำหนดนิยาม “ที่หรือทางสาธารณะ หมายความว่า สถานที่หรือทางซึ่งมิใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือสัญจรได้” ราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะโดยออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ ควบคุมดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะตามความในมาตรา ๔๓^{๙๐} ทั้งนี้ หากราชการส่วนท้องถิ่นใด เห็นว่ามีความจำเป็นที่ต้องควบคุมการจำหน่ายสุรา ยาดองเหล้าในที่หรือทางสาธารณะสามารถอาศัยอำนาจ ตามมาตรา ๔๒^{๙๑} ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจรรยาออกประกาศกำหนดบริเวณที่ หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด กำหนด บริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าบางชนิดหรือบางประเภท ก็ได้ รวมทั้งควบคุมดูแลโดยห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยลักษณะ วิธีการจัดวางสินค้าในที่ใดที่หนึ่งเป็นปกติหรือเร่ขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๔๑^{๙๒} และกำกับดูแลผู้ประกอบการให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

“ มาตรา ๓๔ วรรคสอง ความในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์การของรัฐที่ได้จัดตั้งตลาดขึ้นตาม อำนาจหน้าที่ แต่ในการดำเนินกิจการตลาดจะต้องปฏิบัติ เช่นเดียวกับผู้รับใบอนุญาตตามบทบัญญัติอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย และให้เจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจกำหนดเงื่อนไขเป็นหนังสือให้ผู้จัดตั้งตลาดตามวรรคนี้อปฏิบัติตามเป็นการเฉพาะรายก็ได้

“ มาตรา ๔๓ เพื่อประโยชน์ของประชาชนและการควบคุมการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจ ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับสุขลักษณะส่วนบุคคลของผู้จำหน่ายหรือผู้ช่วยจำหน่ายสินค้า

(๒) ...

“ มาตรา ๔๒ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นโดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจรรยาออกประกาศดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด

(๒) ...

“ มาตรา ๔๑ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีหน้าที่ควบคุมดูแลที่หรือทางสาธารณะเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนทั่วไป

ห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยลักษณะวิธีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งใดเป็นปกติ หรือเร่ขาย เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๕๖

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคสอง ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระบุชนิด หรือประเภทของสินค้า ลักษณะวิธีการจำหน่ายสินค้า และสถานที่ ที่จะจัดวางสินค้า เพื่อจำหน่ายในกรณีที่มีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งใดเป็นปกติ รวมทั้งจะกำหนดเงื่อนไขอย่างใดตามที่เห็นสมควรไว้ในใบอนุญาตด้วยก็ได้

กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้อง หากผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะโดยไม่ได้รับใบอนุญาต มีโทษตามมาตรา ๗๗ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท ทั้งนี้ กรณีที่มีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรายาต้องเหล้าในที่หรือทางสาธารณะจะได้รับการยกเว้นเกี่ยวกับการยื่นขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทดังกล่าวเฉพาะกรณีที่เป็นการขาย เนื่องจากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๓. ได้กำหนดยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การร่ำขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน” เท่านั้น มิได้ยกเว้นการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะที่มีลักษณะวิธีการจัดวางสินค้าในที่ใดที่หนึ่งเป็นปกติไว้แต่อย่างใด

- ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะในลักษณะร่ำขาย และมีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรายาต้องเหล้า โดยพิจารณาจากพฤติการณ์ของการประกอบกิจการแล้วพบว่าการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรายาต้องเหล้า เพื่อใช้ในกิจการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะในลักษณะร่ำขายเท่านั้น กรณีนี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพเนื่องจากประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในข้อ ๓ ของ ๓. ได้กำหนดยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การร่ำขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนไว้แล้ว

- ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะในลักษณะวิธีการจัดวางสินค้าในที่ใดที่หนึ่งเป็นปกติ และมีการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรายาต้องเหล้า ต้องยื่นขอรับใบอนุญาต ๒ ฉบับ กล่าวคือ ขอรับใบอนุญาตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ๑ ฉบับ และขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอีก ๑ ฉบับ โดยผู้ใดจะดำเนินกิจการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรายาต้องเหล้า โดยกระทำในลักษณะที่เป็นการค้าในเขตพื้นที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นใดที่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่นนั้น ต้องขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มดำเนินการ

แนวทางการพิจารณาอนุญาตประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข จากข้อเท็จจริงลักษณะการดำเนินการในกรณีที่ ๑. ถึง ๕. นั้น เมื่อผู้ประกอบการมายื่นขอรับใบอนุญาตหรือขอรับหนังสือรับรองการแจ้ง ให้ราชการส่วนท้องถิ่นดำเนินการให้เป็นไปตามความในมาตรา ๕๖^{๓๓} หรือมาตรา ๔๘^{๓๔} แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม แล้วแต่กรณี หากตรวจสอบแล้วพบว่าผู้ประกอบการปฏิบัติถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ครบถ้วน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นพิจารณาออกใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งต่อไปได้ โดยราชการส่วนท้องถิ่นควรต้องประสานการดำเนินงานร่วมกับส่วนราชการที่มีหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลการประกอบกิจการในลักษณะนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อาทิ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ พระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้วแต่กรณี

^{๓๓} มาตรา ๕๖ เมื่อได้รับคำขอรับใบอนุญาตหรือคำขอต่ออายุใบอนุญาต ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำขอ ถ้าปรากฏว่าคำขอดังกล่าวไม่ถูกต้องหรือไม่สมบูรณ์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์นั้นทั้งหมดและแจ้งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขให้ถูกต้อง และสมบูรณ์ในคราวเดียวกัน และในกรณีจำเป็นที่จะต้องส่งคืนคำขอของผู้ขออนุญาต ก็ให้ส่งคืนคำขอพร้อมทั้งแจ้งความไม่ถูกต้องหรือความไม่สมบูรณ์ให้ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันได้รับคำขอ

^{๓๔} มาตรา ๔๘ การแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบเพื่อดำเนินการตามมาตรา ๓๘ และหนังสือรับรองการแจ้ง ให้เป็นไปตามแบบที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น

๒. การควบคุมป้องกันแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๕ มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ... (๔) “การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่น ละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใดจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ” ไว้แล้ว หากราชการส่วนท้องถิ่นใดยังไม่ได้ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาสูบ เหล้า เพื่อใช้บังคับในเขตราชการส่วนท้องถิ่นนั้น หากพบว่ามีผู้ประกอบกิจการการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ สุรา ยาสูบ เหล้า กระทำการในลักษณะนำสารเคมีหรือส่วนผสมสมุนไพรต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน หรือหลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้ทำให้เกิดพิษจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชนที่บริเวณสุรา ยาสูบ เหล้า ถือเป็นการก่อเหตุรำคาญเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถใช้บังคับกฎหมายในการควบคุมป้องกันหรือแก้ไขปัญหาเหตุรำคาญที่เกิดขึ้น ได้ดังนี้

กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

๑) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง^{๑๕} ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้ที่ก่อเหตุรำคาญนั้นระงับหรือป้องกันภายในเวลาอันสมควร หากไม่ทราบหรือไม่ไม่มีผู้ก่อเหตุราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้าระงับและปรับปรุงสถานที่นั้นจนเหตุรำคาญหมดไป

๒) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง^{๑๖} ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรและป้องกันมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคตได้ หากไม่ปฏิบัติตามคำสั่งราชการส่วนท้องถิ่นต้องเข้าระงับจนเหตุรำคาญหมดไปและจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุขึ้นอีก โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากเจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นได้ปรับปรุงสถานที่นั้น

เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อเหตุเป็นราย ๆ ไป โดยต้องระบุวิธีการป้องกัน หรือแก้ไขและกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีผู้ร้องเรียนแต่อย่างใด

กรณีที่เหตุรำคาญนั้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

๑) ในกรณีเกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงและจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา ๘^{๑๗} ในการออกคำสั่งแก่ผู้ก่อเหตุหรือผู้เกี่ยวข้องกับเหตุนั้นให้ระงับ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^{๑๕} มาตรา ๔๘ (ต่อ)

เมื่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้รับแจ้ง ให้ออกใบรับแจ้งแก่ผู้แจ้งเพื่อใช้เป็นหลักฐานในการประกอบกิจการตามที่แจ้งได้ชั่วคราวในระหว่างที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นยังมิได้ออกหนังสือรับรองการแจ้ง

...

^{๑๕} มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น ระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับหรือป้องกันเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นอีกในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

^{๑๖} มาตรา ๒๘ ในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญภายในเวลาอันสมควรตามที่ระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นว่าสมควรจะให้กระทำโดยวิธีใดเพื่อระงับเหตุรำคาญนั้น หรือสมควรกำหนดวิธีการเพื่อป้องกันมิให้มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในอนาคต ให้ระบุไว้ในคำสั่งได้

การกระทำหรือกระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายได้ตามที่เห็นสมควร หากผู้ก่อเหตุหรือผู้เกี่ยวข้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาอันสมควรอธิบดีกรมอนามัยสามารถสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขทำแทนก็ได้โดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากผู้ก่อเหตุ หรือแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดดำเนินการแทนก็ได้ อีกทั้งอธิบดีกรมอนามัยยังสามารถประสานงานให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการออกคำสั่งตามมาตรา ๘ โดยไม่ชักช้าตามมาตรา ๘/๑^{๑๘} ก็ได้

๒) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตาม มาตรา ๒๗ วรรคสอง^{๑๙} เข้าระงับเหตุรำคาญและจัดการตามความจำเป็นโดยเรียกเก็บค่าใช้จ่ายทั้งหมดจากผู้ก่อเหตุได้

๓) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพหรือผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตาม มาตรา ๒๘ วรรคสาม^{๒๐} ออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามไม่ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้วก็ได้ นอกจากนี้เจ้าพนักงานสาธารณสุขยังมีอำนาจตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง^{๒๑} สามารถออกคำสั่งทางเป็นวาจาหรือเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญตามที่เห็นสมควรแล้วแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ และอาจเสนอให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่ได้รับคำสั่งร้องขอได้ภายใน ๗ วัน

๓. อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยสาธารณสุข เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้แก่ เจ้าพนักงานสาธารณสุข เจ้าพนักงานท้องถิ่น และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ในการ (๑) เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ทำคำชี้แจง หรือส่งเอกสาร (๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าวเพื่อตรวจสอบ ควบคุม หรือดูแลหลักฐาน (๓) แนะนำให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น (๔) ยึดหรืออายัด สิ่งของใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายเพื่อดำเนินคดี หรือทำลายในกรณีที่เป็น และ (๕) เก็บหรือนำ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

^{๑๘} มาตรา ๘ ในกรณีที่เกิดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชนซึ่งจำเป็นต้องมีการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของวัตถุหรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดหรืออาจเกิดความเสียหายดังกล่าวระงับการกระทำหรือให้กระทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายเช่นว่านั้นได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งตามวรรคหนึ่งไม่ปฏิบัติตามคำสั่งภายในระยะเวลาตามสมควร อธิบดีกรมอนามัยจะสั่งให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขปฏิบัติการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันความเสียหายดังกล่าวแทนก็ได้ ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่พฤติการณ์ และบุคคลซึ่งได้รับคำสั่งดังกล่าวต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับกรณีนั้น

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ให้อธิบดีกรมอนามัยแจ้งแก่ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดปฏิบัติการตามความในวรรคสองสำหรับในเขตท้องที่จังหวัดนั้น

^{๑๙} มาตรา ๘/๑ ในการพิจารณาออกคำสั่งตามมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง อธิบดีกรมอนามัยอาจให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัดหรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาโดยไม่ชักช้า

^{๒๐} มาตรา ๒๗ วรรคสอง ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าไม่มีการปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง และเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นระงับเหตุรำคาญนั้น และอาจจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เกิดเหตุรำคาญนั้นขึ้นอีก โดยบุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการก่อหรืออาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดการนั้น

^{๒๑} มาตรา ๒๘ วรรคสาม ในกรณีที่ปรากฏแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นในสถานที่เอกชนอาจเกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพหรือมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นจะออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามมิให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้สถานที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วน จนกว่าจะเป็นที่พอใจแก่เจ้าพนักงานท้องถิ่นว่าได้มีการระงับเหตุรำคาญนั้นแล้วก็ได้

^{๒๒} มาตรา ๔๖ วรรคสอง ในกรณีที่เจ้าพนักงานสาธารณสุขเห็นว่าเหตุตามวรรคหนึ่งจะมีผลกระทบต่อสภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน หรือจะเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชนเป็นส่วนรวมซึ่งสมควรจะดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน ให้เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้กระทำการไม่ถูกต้องหรือฝ่าฝืนดังกล่าวแก้ไขหรือระงับเหตุนั้น หรือดำเนินการใด ๆ เพื่อแก้ไขหรือระงับเหตุนั้นได้ตามสมควรแล้วให้แจ้งเจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ

สินค้า หรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยหรืออาจก่อเหตุรำคาญในปริมาณที่สมควรเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบโดยไม่ต้องใช้ราคา เพื่อให้การควบคุมดูแลการประกอบกิจการการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้า ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขสามารถดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ดังนี้

- ตรวจเตือน หรือตรวจตราให้คำแนะนำ

ออกตรวจพื้นที่ โดยเฝ้าระวังเชิงรุกเพื่อให้คำแนะนำการดูแลด้านสุขลักษณะแก่ผู้ประกอบการ และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน

๑) ตรวจตราการประกอบกิจการ และกิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ เพื่อให้ปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมาย โดยต้องตรวจตราเป็นประจำสม่ำเสมอ ทัวถึง และครอบคลุมพื้นที่ที่รับผิดชอบ โดยต้องมีแผนงานโครงการ แผนงาน หรือกิจกรรมการดำเนินการตรวจตราเชิงรุกที่ชัดเจน

๒) ประชาสัมพันธ์สร้างความรอบรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งภาคเอกชน ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

๓) หากตรวจตราหรือดำเนินการเชิงรุก แล้วพบว่า ผู้ประกอบกิจการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาต้องเหล้าปฏิบัติไม่ถูกสุขลักษณะหรือมีการดำเนินกิจการในลักษณะที่ไม่เหมาะสมมีความเสี่ยงอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพหรือเกิดเหตุรำคาญ หรือกรณีพบว่าสถานประกอบการยังไม่เข้าใจหรือยังปฏิบัติไม่ถูกต้องครบถ้วนตามกฎหมายหรือมาตรการที่ทางราชการกำหนด เจ้าพนักงานต้องให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อให้ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และให้ออกแบบตรวจแนะนำไว้เป็นหลักฐาน สำหรับใช้ประกอบการตรวจติดตามว่าสถานประกอบการได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่อย่างไร เพื่อจะได้บังคับใช้อำนาจตามกฎหมายในขั้นตอนต่อไป

ตรวจสอบ ควบคุมกำกับดูแล และออกคำสั่งทางปกครอง

เพื่อเฝ้าระวังการกระทำความผิดโดยดำเนินการตรวจสอบ กำกับติดตาม ประเมิน ผู้ประกอบกิจการ หรือประชาชนที่เคยได้รับคำแนะนำ หรือได้รับแบบตรวจแนะนำของเจ้าพนักงานว่าได้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วหรือไม่ หากพบว่ามี การปฏิบัติตามคำแนะนำแล้วให้แจ้งยุติเรื่องต่อผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง แต่หากพบว่าไม่ได้มีการปฏิบัติตามคำแนะนำให้เจ้าพนักงานรวบรวมพยานหลักฐาน และดำเนินการเสนอเจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครองเพื่อให้ปรับปรุงแก้ไข หรือหยุดประกอบกิจการไว้ทันทีเป็นการชั่วคราว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงและระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดนั้น ๆ

การเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดี

กรณีที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งทางปกครองให้ผู้ประกอบกิจการปรับปรุงแก้ไขหรือหยุดประกอบกิจการแล้วพบว่าผู้รับคำสั่งฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งทางปกครอง หรือในกรณีที่พบว่าผู้ประกอบกิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาตหรือไม่ได้แจ้งก่อนการดำเนินกิจการหรือกรณีพบว่าผู้ประกอบกิจการไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง หรือประกาศกระทรวง ซึ่งถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานการกระทำความผิดและดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนการเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีต่อไป ทั้งนี้ กรณีพบว่าประกอบกิจการโดยไม่ได้รับใบอนุญาต ถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว เจ้าพนักงานมีอำนาจตามความในมาตรา ๔๔ (๔) ยึดหรืออายัด สุรา ยาต้องเหล้า หรือสิ่งของใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายเพื่อดำเนินคดี หรือทำลายในกรณีที่จำเป็นได้อีกด้วย

บทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการ

ผู้ใดจัดตั้งสถานประกอบการตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เช่น ผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาตองเหล้า ร้านจำหน่ายอาหาร เป็นต้น ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรการที่ทางราชการกำหนด ดังนี้

๑. ให้ตรวจสอบข้อบัญญัติท้องถิ่นในพื้นที่ที่ประสงค์จะจัดตั้งสถานประกอบการ และต้องขอรับใบอนุญาตประกอบการหรือหนังสือรับรองการแจ้งก่อนเริ่มดำเนินการ โดยยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการแห่งนั้น

๒. ปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในข้อบัญญัติท้องถิ่น กฎกระทรวง ประกาศกระทรวงที่เกี่ยวข้องที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข อาทิ สถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาตองเหล้า ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือกรณีร้านจำหน่ายอาหารหรือสถานที่จำหน่ายอาหาร ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑

นอกจากนี้ ผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องทุกฉบับ เนื่องจากกฎหมายแต่ละฉบับมีเจตนารมณ์ที่แตกต่างกัน โดยในกรณีสถานประกอบการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาตองเหล้า ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติสุรา พ.ศ. ๒๔๙๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติยา พ.ศ. ๒๕๑๐ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ ด้วย แล้วแต่กรณี

บทบาทหน้าที่ของประชาชนและภาคประชาสังคม

ประชาชนและภาคประชาสังคมมีส่วนสำคัญในการเฝ้าระวังการประกอบการผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุสุรา ยาตองเหล้า เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาลักษณะผลกระทบต่อสุขภาพ โดยมีบทบาทหน้าที่ในการปกป้องและพิทักษ์สิทธิของตนเอง ชุมชน และครอบครัว ในการสอดส่องดูแล และมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังเพื่อแจ้งเบาะแสให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในกรณีที่พบเห็นการประกอบการหรือกิจกรรมการกระทำต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดเหตุเดือดร้อนรำคาญ หรือมีความเสี่ยงส่งผลกระทบต่อสุขภาพ ให้แจ้งเจ้าพนักงานหรือเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้เข้ามาตรวจสอบหรือดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ โดยสามารถแจ้งเหตุหรือร้องเรียนได้โดยตรงที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่

สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ “คลินิกกฎหมาย”
กองกฎหมาย กรมอนามัย โทร. ๐ ๒๕๙๐ ๔๑๘๓

กรมอนามัย
DEPARTMENT OF HEALTH

แนวทางการใช้มาตรการตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อควบคุมดูแลการใช้พืชกระท่อม

ด้วยรัฐบาลมีความต้องการให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์พืชกระท่อมได้ตามวิถีชีวิตตลอดจนส่งเสริมให้เป็นพืชทางเศรษฐกิจ จึงได้เสนอออกพระราชบัญญัติพืชกระท่อม พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๖๕ มีบทบัญญัติกำหนดมาตรการในการควบคุมดูแลการนำเข้า การส่งออก การขาย การโฆษณา และการบริโภคใบกระท่อม อย่างไรก็ตามสถานการณ์ปัจจุบันพบว่าการผลิตน้ำต้มใบกระท่อมในปริมาณมาก จนก่อให้เกิดปัญหาเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญกลิ่นเหม็นรบกวนผู้พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียง และมีการจำหน่ายน้ำต้มใบกระท่อมให้แก่เด็กและเยาวชนในสถานที่ต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น หากมีการนำไปบริโภคหรือใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมอาจนำไปสู่การเกิดอันตรายต่อสุขภาพได้ โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรีมีครรภ์ และสตรีให้นมบุตร เนื่องจากพืชกระท่อมมีทั้งประโยชน์และโทษซึ่งมีข้อควรระวังในการนำมาใช้

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข เป็นกฎหมายที่กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือคุ้มครองประชาชนด้านสุขลักษณะและการอนามัยสิ่งแวดล้อม โดยเจ้าพนักงานตามกฎหมายมีอำนาจตรวจตรา แนะนำ ตรวจสอบ ควบคุมดูแล รวมทั้งการออกใบอนุญาต ออกหนังสือรับรองการแจ้งออกคำสั่งทางปกครอง มีขอบเขตครอบคลุมทั้งกิจกรรม การกระทำ และการประกอบกิจการประเภทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพอนามัยของประชาชน ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นสามารถบังคับใช้มาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขในการควบคุมดูแลการใช้พืชกระท่อมเพื่อคุ้มครองสุขภาพของประชาชน มีรายละเอียดดังนี้

๑. การควบคุมกำกับการใช้พืชกระท่อมในการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามหมวด ๗ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

การนำพืชกระท่อมมาใช้ประโยชน์ในการประกอบกิจการ เช่น กิจการที่เกี่ยวกับการผลิต สดสม อาหาร เครื่องดื่ม น้ำดื่ม ยกเว้นในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน หรือกิจการที่เกี่ยวกับยา เครื่องสำอาง เป็นต้น จะเข้าข่ายเป็นการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งราชการส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ในการควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ดังนี้

๑) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ควบคุมกิจการโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๒ ประกอบกับ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดประเภทของกิจการตามมาตรา ๓๑ บางกิจการหรือทุกกิจการให้เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมภายในท้องถิ่น กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขทั่วไปสำหรับให้ผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลสภาพหรือสุขลักษณะของสถานที่ที่ใช้ดำเนินกิจการและมาตรการป้องกันอันตรายต่อสุขภาพ

๒) ออกใบอนุญาตให้ผู้ที่จะดำเนินกิจการ รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต โดยพิจารณาตามข้อเท็จจริงของการดำเนินกิจการประกอบกับข้อกำหนดตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ตัวอย่างเช่น

(๑) การผลิตอาหาร หรือเครื่องดื่ม หรือผลิตเครื่องสำอางที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อม ยกเว้นเป็นการดำเนินกิจการในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภค ในครัวเรือน จะเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓ (๔) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ อาหารจากพืชหรือสัตว์ โดยการตาก บด นึ่ง ต้ม ตุ่น เคี้ยว กวน ฉาบ ทอด อบ รมควัน ปิ้ง ย่าง เผา หรือวิธีอื่นใด หรือเข้าข่ายข้อ ๓ (๑๗) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำจากพืช ผัก ผลไม้ เครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ บรรจุกระป๋อง ขวด หรือภาชนะอื่นใด หรือเข้าข่ายข้อ ๔ (๒) การผลิต บรรจุยาสีฟัน แชมพู ผ้าเย็บ กระดาษเย็บ เครื่องสำอาง รวมทั้ง สบู่ที่ใช้กับร่างกาย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ

(๒) การสะสมอาหารหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อม ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผ่าน กรรมวิธีการผลิตหรือแปรรูปโดยวิธีการใด ๆ แล้ว ยกเว้นเป็นการดำเนินกิจการในสถานที่จำหน่ายอาหาร การเร่ขาย การขายในตลาด และการผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือน จะเข้าข่ายเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ข้อ ๓ (๔) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ อาหารจากพืชหรือสัตว์ โดยการตาก บด นึ่ง ต้ม ตุ่น เคี้ยว กวน ฉาบ ทอด อบ รมควัน ปิ้ง ย่าง เผา หรือวิธีอื่นใด หรือเข้าข่ายข้อ ๓ (๑๗) การผลิต สะสม หรือแบ่งบรรจุ น้ำอัดลม น้ำหวาน น้ำโซดา น้ำจากพืช ผัก ผลไม้ เครื่องดื่มชนิดต่าง ๆ บรรจุกระป๋อง ขวดหรือภาชนะอื่นใด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริง เป็นสำคัญ และราชการส่วนท้องถิ่นควรตรวจสอบที่มาของผลิตภัณฑ์อาหารหรือเครื่องดื่มที่นำมาสะสม เพื่อจำหน่ายในลักษณะทางการค้าดังกล่าวนี้ว่ามีการผลิตถูกต้องตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือไม่ เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของผู้บริโภค

หากราชการส่วนท้องถิ่นใดได้มีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นโดยอาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา ๓๒ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้กิจการที่เป็น อันตรายต่อสุขภาพ ตามข้อ (๑) และข้อ (๒) ดังกล่าวข้างต้น เป็นกิจการที่ต้องมีการควบคุมไว้แล้ว ผู้ใด จะประกอบกิจการประเภทดังกล่าวในลักษณะที่เป็นการค้าจะต้องยื่นขอรับใบอนุญาตต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น ก่อนเริ่มดำเนินกิจการและต้องปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ในพระราชบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง และข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย

๓) เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงาน ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ เข้าตรวจตราและแนะนำให้ผู้ประกอบกิจการ หรือผู้ได้รับใบอนุญาต ปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตราย ต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ตัวอย่างเช่น

(๑) เจ้าพนักงานต้องตรวจตราและแนะนำแก่ผู้ประกอบกิจการสถานบันเทิง ร้านคาราโอเกะ ซึ่งเข้าข่ายเป็นการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเภทที่ ๙ (๘) การจัดให้มีมหรสพ การแสดงดนตรี เต้นรำ รำวง ร้องเงี้ยว ดิสโกเทก คาราโอเกะ หรือตู้เพลง หรือการแสดงอื่น ๆ ในทำนองเดียวกัน โดยมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบ ควบคุมกำกับดูแลให้ผู้ดำเนินกิจการปฏิบัติตามให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงควบคุมสถาน ประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ หากพบว่า มีลูกค้าหรือผู้ใช้บริการนำพืชกระท่อมเข้ามา มั่วสุมเสพในสถานประกอบกิจการจนส่งกลิ่นเหม็นรบกวน ถือเป็นการก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญที่อาจส่ง ผลกระทบต่อสุขภาพของผู้อื่น ให้เจ้าพนักงานออกคำแนะนำให้เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการปรับปรุงแก้ไข

โดยอาจให้จัดสถานที่สำหรับผู้ใช้พีชกระท่อมแยกเป็นสัดส่วนไว้เป็นการเฉพาะ จัดให้มีระบบการระบายอากาศที่เหมาะสม และมีมาตรการป้องกันเหตุรำคาญนั้นด้วย

(๒) ตรวจติดตามการปฏิบัติตามคำแนะนำ หากพบว่าสถานประกอบการไม่ปฏิบัติตาม ให้เจ้าพนักงานตรวจสอบข้อเท็จจริงและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานโดยอาจตรวจสอบหรือตรวจวัดทางวิทยาศาสตร์ เพื่อประกอบการพิจารณาว่าเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๘ ที่กำหนดให้สถานประกอบการที่มีอาคารต้องจัดให้มีระบบการจัดแสงสว่างและการระบายอากาศให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือข้อ ๒๒ ที่กำหนดให้สถานประกอบการใดที่การประกอบกิจการอาจก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางแสง มลพิษทางความร้อน มลพิษทางความสั่นสะเทือน ของเสียอันตราย หรือมีการใช้สารเคมีหรือวัตถุอันตรายจะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น

(๓) หากตรวจสอบพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงแล้วพบว่าเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้เจ้าพนักงานรวบรวมพยานหลักฐานส่งเรื่องเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรม หรือข้อ ๒๒ ที่กำหนดให้สถานประกอบการใดที่การประกอบกิจการอาจก่อให้เกิดมลพิษทางเสียง มลพิษทางอากาศ มลพิษทางน้ำ มลพิษทางแสง มลพิษทางความร้อน มลพิษทางความสั่นสะเทือน ของเสียอันตราย หรือมีการใช้สารเคมีหรือวัตถุอันตรายจะต้องดำเนินการควบคุมและป้องกันมิให้เกิดผลกระทบจนเป็นเหตุรำคาญหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพของผู้ปฏิบัติงานและผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้น

๒. การควบคุมกำกับการใช้พีชกระท่อมในตลาดตามหมวด ๘ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

การนำพีชกระท่อม มาทำ ปรง ประกอบอาหารหรือเครื่องดื่มเพื่อจำหน่ายในตลาดนั้น ราชการส่วนท้องถิ่น มีบทบาทอำนาจหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการตลาดเพื่อให้ถูกสุขลักษณะ และปลอดภัยต่อผู้บริโภค ดังนี้

๑) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อใช้ควบคุมดูแลกิจการตลาด โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๕ มาตรา ๓๗ ประกอบกับมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งตลาดปฏิบัติเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดเรียบร้อยภายในตลาดให้ถูกสุขลักษณะ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเพื่อให้ผู้ขายของ และผู้ช่วยขายของในตลาดปฏิบัติให้ถูกต้องเกี่ยวกับการรักษาความสะอาดบริเวณที่ขายของ สุขลักษณะส่วนบุคคล และสุขลักษณะในการใช้กรรมวิธีการจำหน่าย ทำ ประกอบ ปรง เก็บหรือสะสมอาหารหรือสินค้าอื่น

๒) ออกใบอนุญาตให้ผู้ที่จะดำเนินกิจการตลาด รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต

๓) เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ เข้าตรวจตราแนะนำให้ผู้ประกอบการหรือผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ตัวอย่างเช่น

(๑) เจ้าพนักงานตรวจตราแนะนำให้เจ้าของตลาดหรือผู้ได้รับใบอนุญาตจัดตั้งตลาด ผู้ขายของ และผู้ช่วยขายของในตลาดดำเนินกิจการให้ถูกสุขลักษณะ โดยต้องเก็บสะสมอาหารหรือวัตถุดิบพีชกระท่อม ที่นำมาใช้ทำ ปรง ประกอบอาหารและเครื่องดื่มให้ถูกสุขลักษณะ สะอาดปลอดภัย หากพบว่ามีปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญ ให้เจ้าพนักงานออกคำแนะนำให้เจ้าของตลาด ผู้ขายของและผู้ช่วยขายของในตลาด ปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะ เป็นไปตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑

(๒) ตรวจติดตามการปฏิบัติตามคำแนะนำ หากพบว่าเจ้าของตลาด ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ให้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาว่าเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๒๑ ที่กำหนดไว้ว่าเพื่อประโยชน์ในการป้องกันเหตุรำคาญ มลพิษที่เป็นอันตราย ผู้รับใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดต้องควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดกระทำการจำหน่ายอาหารที่ไม่สะอาดหรือไม่ปลอดภัยตามกฎหมายว่าด้วยอาหารในตลาด และข้อ ๒๕ กำหนดให้ผู้ขายและผู้ช่วยขายของในตลาดต้องปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะในการจำหน่าย ทำ ประกอบปรุง เก็บหรือสะสมอาหาร และการรักษาความสะอาดของภาชนะ น้ำใช้และของใช้ต่าง ๆ โดยอาหารที่ขายต้องสะอาดและปลอดภัยตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยอาหาร

(๓) หากตรวจสอบพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงแล้วพบว่าเข้าข่ายเป็นการการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานส่งเรื่องเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีตามกระบวนการขั้นตอนต่อไป ซึ่งบทกำหนดโทษผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงว่าด้วยสุขลักษณะของตลาด พ.ศ. ๒๕๕๑ มีโทษตามมาตรา ๖๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

๓. การควบคุมกำกับการใช้พืชกระท่อมในสถานที่จำหน่ายอาหารตามหมวด ๘ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข “สถานที่จำหน่ายอาหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้ที่หรือทางสาธารณะที่จัดไว้เพื่อประกอบอาหารหรือปรุงอาหารจนสำเร็จและจำหน่ายให้ผู้ซื้อสามารถบริโภคได้ทันที ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยจัดให้มีบริเวณไว้สำหรับการบริโภค ณ ที่นั้นหรือนำไปบริโภคที่อื่นก็ตาม

การนำพืชกระท่อม มาทำ ปรุง ประกอบอาหารหรือเครื่องดื่มเพื่อจำหน่ายในสถานที่จำหน่ายอาหารให้ปลอดภัยต่อผู้บริโภคนั้น ราชการส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการสถานที่จำหน่ายอาหาร ดังนี้

๑) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ควบคุมสถานที่จำหน่ายอาหาร โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๐ ประกอบกับมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดหลักเกณฑ์เพื่อดูแลสถานที่จำหน่ายอาหาร

๒) ออกใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งให้ผู้ที่จะดำเนินกิจการ รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต ตัวอย่างเช่น

กรณีสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทสถานบันเทิง หรือคาราโอเกะ หากสถานประกอบกิจการนั้น ๆ มีการนำพืชกระท่อม มาทำ ปรุง ประกอบอาหารหรือเครื่องดื่มเพื่อจำหน่ายในสถานบันเทิงหรือคาราโอเกะ กรณีนี้ผู้ประกอบการจะต้องขอรับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งจัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเป็นสำคัญ

๓) เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ ตรวจตราแนะนำให้ผู้ประกอบการหรือผู้ได้รับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งปฏิบัติให้ถูกต้องตามข้อบัญญัติท้องถิ่น และกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑ ตัวอย่างเช่น

(๑) เจ้าพนักงานตรวจตราแนะนำให้ผู้จัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหารดำเนินกิจการหรือประกอบกิจการให้ถูกสุขลักษณะ สะอาดปลอดภัย หากพบว่าการปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขลักษณะ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญ ให้เจ้าพนักงานออกคำแนะนำให้เจ้าของหรือผู้จัดตั้ง

สถานที่จำหน่ายอาหารดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในกฎกระทรวงและประกาศที่ออกตามกฎกระทรวงฯ นี้

(๒) ตรวจติดตามการปฏิบัติตามคำแนะนำ หากพบว่าเจ้าของหรือผู้จัดตั้งสถานที่จำหน่ายอาหาร ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ให้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาว่าเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑

(๓) หากตรวจสอบพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงแล้วพบว่า เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศกระทรวงฯ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งถือเป็นความผิดสำเร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานส่งเรื่องเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีตามกระบวนการขั้นตอนต่อไป โดยมีอัตราโทษเช่นเดียวกับการฝ่าฝืนกฎกระทรวงคือมีโทษตามมาตรา ๖๘ ปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท เนื่องจากประกาศกระทรวงฯ ฉบับดังกล่าว ออกตามความในกฎกระทรวงสุขลักษณะของสถานที่จำหน่ายอาหาร พ.ศ. ๒๕๖๑

๔. การควบคุมกำกับการใช้พืชกระท่อมในสถานที่สะสมอาหารตามหมวด ๘ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข “สถานที่สะสมอาหาร” หมายความว่า อาคาร สถานที่หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้หรือทางสาธารณะที่จัดไว้สำหรับเก็บอาหารอันมีสภาพเป็นของสดหรือของแห้งหรืออาหารในรูปลักษณะอื่นใด ซึ่งผู้ซื้อต้องนำไปทำ ประกอบ หรือปรุง เพื่อบริโภคในภายหลัง

ตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมคุณภาพอาหาร “อาหาร” หมายความว่า ของกินหรือเครื่องค้ำจุนชีวิต ได้แก่ ๑) วัตถุทุกชนิดที่คนกิน ดื่ม อม หรือนำเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ หรือในรูปลักษณะใด ๆ แต่ไม่รวมถึงยา วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท หรือยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น แล้วแต่กรณี

๒) วัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหาร รวมถึงวัตถุเจือปนอาหาร สี และเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรส

จากนิยามดังกล่าวข้างต้น หากมีการนำพืชกระท่อมที่มีการแปรรูปเป็นเครื่องปรุงแต่งกลิ่นรสหรือเป็นวัตถุที่มุ่งหมายสำหรับใช้หรือใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตอาหาร ซึ่งเข้าข่ายนิยาม “อาหาร” และหากอาคาร สถานที่ หรือบริเวณใด ๆ ที่มีใช้หรือทางสาธารณะที่จัดไว้สำหรับเก็บอาหารดังกล่าวไว้สำหรับเพื่อจำหน่ายให้ผู้ซื้อต้องนำไปทำ ประกอบ หรือปรุง เพื่อบริโภคในภายหลัง จึงเข้าข่าย “สถานที่สะสมอาหาร” และต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขด้วย ราชการส่วนท้องถิ่น มีบทบาทอำนาจหน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการประกอบกิจการสถานที่สะสมอาหาร ดังนี้

๑) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อใช้ควบคุมกำกับดูแลสถานที่สะสมอาหาร โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๐ ประกอบกับมาตรา ๔๘ มาตรา ๕๐ มาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒) ออกใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งให้ผู้ที่จะดำเนินกิจการ รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาต

๓) เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ ตรวจตราแนะนำให้ผู้ประกอบกิจการ ผู้ได้รับใบอนุญาตหรือหนังสือรับรองการแจ้งปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น

(๑) เจ้าพนักงานตรวจตราแนะนำให้เจ้าของหรือผู้จัดตั้งสถานที่สะสมอาหารดำเนินกิจการให้ถูกสุขลักษณะ สะอาด ปลอดภัย เช่น เก็บสะสมอาหารในอุณหภูมิที่เหมาะสม หรือภาชนะปกปิดเพื่อป้องกันการเกิดเชื้อราหรือปนเปื้อนเชื้อโรค เป็นต้น หากพบว่ามีการปฏิบัติที่ไม่ถูกสุขลักษณะซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อ

ต่อสุขภาพของประชาชนหรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญ ให้เจ้าพนักงานออกคำแนะนำให้เจ้าของหรือผู้จัดตั้งสถานที่
สะสมอาหารปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะเป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่น

(๒) ตรวจติดตามการปฏิบัติตามคำแนะนำ หากพบว่าเจ้าของหรือผู้จัดตั้งสถานที่สะสมอาหาร
ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ ให้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาว่าเข้าข่าย
เป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องการควบคุมกำกับดูแลสถานที่สะสมอาหาร

(๓) หากตรวจสอบพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงแล้วพบว่าเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืน
หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานส่งเรื่องเปรียบเทียบปรับ
และดำเนินคดีตามกระบวนการขั้นตอนต่อไป ซึ่งบทกำหนดโทษผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่น
ที่ออกตามความในมาตรา ๔๐ แห่ง พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีโทษตามมาตรา ๗๓
วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ หรือมีโทษ
ตามมาตรา ๗๓ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท แล้วแต่กรณี

๕. การควบคุมกำกับการใช้พืชกระท่อมในการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะตามหมวด ๙ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขกำหนดห้ามมิให้ผู้ใดจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ
ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายโดยลักษณะวิธีการจัดวางสินค้าในที่หนึ่งทีใดเป็นปกติหรือเรขาย เว้นแต่จะได้รับ
ใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น และกำหนดคานียาม “ที่หรือทางสาธารณะ” หมายความว่า สถานที่หรือทาง
ซึ่งมิใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือสัญจรได้ ราชการส่วนท้องถิ่นมีบทบาทอำนาจ
หน้าที่ควบคุมกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ดังนี้

๑) ออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อใช้ควบคุมดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ โดยอาศัย
อำนาจตามมาตรา ๔๓ ประกอบกับมาตรา ๕๔ มาตรา ๕๕ มาตรา ๕๘ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติ
การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม ทั้งนี้ หากราชการส่วนท้องถิ่นเห็นว่ามีความจำเป็นต้องควบคุม
การจำหน่ายพืชกระท่อมในที่หรือทางสาธารณะสามารถอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๒ เจ้าพนักงานท้องถิ่น
โดยความเห็นชอบของเจ้าพนักงานจราจรออกประกาศกำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะหรือส่วนหนึ่งส่วนใด
ของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายหรือซื้อสินค้าโดยเด็ดขาด กำหนดบริเวณที่หรือทางสาธารณะ
หรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพื้นที่ดังกล่าวเป็นเขตห้ามจำหน่ายสินค้าบางชนิดหรือบางประเภท ก็ได้

๒) ออกใบอนุญาตให้ผู้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ รวมทั้งมีอำนาจกำหนดเงื่อนไข
ท้ายใบอนุญาต

๓) เจ้าพนักงานท้องถิ่น เจ้าพนักงานสาธารณสุข และผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงาน
ท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ ตรวจตราแนะนำให้ผู้ประกอบกิจการหรือผู้ได้รับใบอนุญาตปฏิบัติ
ให้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในข้อบัญญัติท้องถิ่น ตัวอย่างเช่น

(๑) เจ้าพนักงานตรวจตราแนะนำให้ผู้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะดำเนินกิจการ
ให้ถูกสุขลักษณะ โดยเฉพาะรถจำหน่ายอาหารและรถ Food Truck จำหน่ายอาหาร ซึ่งเป็นอีกทางเลือก
ที่ประชาชนสามารถเลือกซื้ออาหารสำหรับบริโภคได้อย่างสะดวกและเข้าถึงอาหารที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อม
ได้ง่ายและมีผู้ใช้บริการจำนวนมาก อย่างไรก็ตาม การประกอบกิจการรถจำหน่ายอาหารหรือรถเรขายอาหาร
และรถ Food Truck จำหน่ายอาหารที่มีลักษณะการจัดให้มีอาหารแห้ง อาหารสด หรืออาหารปรุงสำเร็จ
พร้อมบริโภคไว้บนยานพาหนะและเรขายหรือจำหน่ายให้ผู้บริโภคในบริเวณที่หรือทางสาธารณะเข้าข่ายเป็น
“การจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ” ตามหมวด ๙ แห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕
และที่แก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งหากเจ้าพนักงานพบว่าการดำเนินกิจการไม่ถูกสุขลักษณะ อาจมีความเสี่ยงผลกระทบ

ต่อสุขภาพ เช่น การเก็บรักษาอาหารสดไม่ถูกสุขลักษณะอาจเกิดการเน่าเสีย การดูแลทำความสะอาดภาชนะ อุปกรณ์ไม่ถูกสุขลักษณะอาจปนเปื้อนเชื้อโรค อาหารที่ทำปรุง ประกอบเพื่อจำหน่ายที่มีส่วนผสมของพืชกระท่อม ไม่มีข้อความเตือนผู้บริโภคอาจเป็นอันตรายสำหรับผู้มีอาการแพ้ เป็นต้น ให้เจ้าพนักงานออกคำแนะนำ ให้เจ้าของหรือผู้จำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ ปรับปรุงแก้ไขหรือปฏิบัติให้ถูกสุขลักษณะเป็นไปตาม ข้อบัญญัติท้องถิ่น และประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นนั้น

(๒) ตรวจติดตามการปฏิบัติตามคำแนะนำ หากพบว่าเจ้าของหรือผู้จำหน่ายสินค้าในที่ หรือทางสาธารณะไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำให้เก็บรวบรวมพยานหลักฐานข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาว่า เข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่นเรื่องการควบคุมกำกับดูแลการจำหน่ายสินค้าในที่ หรือทางสาธารณะ หรือเข้าข่ายเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(๓) หากตรวจสอบพยานหลักฐานตามข้อเท็จจริงแล้วพบว่าเข้าข่ายเป็นการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือเข้าข่ายเป็นการไม่ปฏิบัติตามประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นรวบรวมพยานหลักฐานส่งเรื่องเปรียบเทียบปรับและดำเนินคดีตามกระบวนการขั้นตอน ต่อไปซึ่งบทกำหนดโทษผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามประกาศของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๔๒ หรือฝ่าฝืน ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามความในมาตรา ๔๓ แห่ง พ.ร.บ. การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มีโทษตามมาตรา ๗๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท

ทั้งนี้ กรณีรถ Food Truck ที่มีการทำปรุง ประกอบอาหารหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสม ของพืชกระท่อมเพื่อจำหน่าย ให้พิจารณาสถานที่ที่รถ Food Truck จอดขาย ดังนี้

- หากรถ Food Truck ไปจอดขายเป็นประจำในสถานที่เอกชนจะเข้าข่ายเป็นการจัดตั้ง สถานที่จำหน่ายอาหารซึ่งมีพื้นที่ไม่เกิน ๒๐๐ ตารางเมตร ต้องแจ้งเพื่อขอรับหนังสือรับรองการแจ้งจัดตั้งสถานที่ จำหน่ายอาหารต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นก่อนเริ่มประกอบกิจการ

- หากรถ Food Truck ไปจอดขายในที่หรือทางสาธารณะจะต้องขอรับใบอนุญาตจำหน่าย สินค้าในที่หรือทางสาธารณะ โดยยื่นต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น และต้องจอดในบริเวณพื้นที่ที่มีประกาศ ของเจ้าพนักงานท้องถิ่นกำหนดให้เป็นพื้นที่ขายสินค้าได้เท่านั้น

๖. การควบคุมกำกับการใช้พืชกระท่อมในกิจกรรมสันตนาการหรือการจัดการเหตุรำคาญ จากกลิ่นใบกระท่อม ตามหมวด ๕ ของกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๕ เหตุรำคาญ มาตรา ๒๕ กำหนดว่าในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียง หรือผู้ที่ต้องประสบกับเหตุนั้นต่อไปนี้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ มาตรา ๒๕ (๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือน ฝุ่นละออง เขม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ โดยหากราชการส่วนท้องถิ่นพบว่า มีการดำเนินกิจกรรมหรือมีการกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้พืชกระท่อมที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญ เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือ ให้บุคคลซึ่งเป็นต้นเหตุหรือเกี่ยวข้องกับการ ก่อเหตุรำคาญที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะนั้น ระวังหรือป้องกันเหตุรำคาญ ตามความในมาตรา ๒๗ หรือออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครอง สถานที่นั้นระงับเหตุรำคาญในกรณีที่มีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน ตามความในมาตรา ๒๘ แห่งพระราชบัญญัตินี้ แล้วแต่กรณี รายละเอียดดังนี้

กรณีที่เป็นเหตุรำคาญโดยทั่วไป

๑) กรณีเหตุรำคาญเกิดขึ้นในที่หรือทางสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญนั้น หากไม่ทราบหรือไม่มีผู้ก่อเหตุเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจในการปรับปรุงสถานที่นั้นจนเหตุรำคาญนั้นหมดไปได้

๒) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญอยู่ในที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่เอกชนนั้นให้ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุง จนเหตุรำคาญนั้นหมดไปหรือบรรเทาลง ทั้งนี้ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดมาตรการในการแก้ไข ปรับปรุงอย่างไรก็ได้ที่สามารถแก้ไขให้เหตุดังกล่าวนั้นให้หมดไป หรือบรรเทาลง โดยต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีประกอบการกำหนดมาตรการในการแก้ไขปรับปรุงนั้นด้วย

โดยที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือให้แก่ผู้ที่ก่อเหตุเป็นราย ๆ ไป โดยต้องระบุวิธีการป้องกันหรือแก้ไข และกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติตามคำสั่งให้ชัดเจน ทั้งนี้ ไม่จำเป็นต้องรอให้มีผู้ร้องเรียน หากพบเห็นหรือได้รับแจ้งจากเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

กรณีที่เหตุรำคาญนั้นอาจกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่ที่เหมาะสมหรืออาจเป็นอันตรายร้ายแรงต่อสุขภาพ

๑) ในกรณีร้ายแรง อธิบดีกรมอนามัยมีอำนาจตามมาตรา ๘ ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญตามที่เห็นสมควร หากผู้ก่อเหตุไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง อธิบดีกรมอนามัยสามารถสั่งเจ้าพนักงานสาธารณสุข หรือแจ้งต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้ออกคำสั่งให้นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดดำเนินการแก้ไขหรือระงับเหตุนั้นตามสมควร อีกทั้ง อธิบดีกรมอนามัยยังสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๘/๑ ในการประสานขอให้คณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด หรือคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานครดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือให้ความเห็นประกอบการออกคำสั่งตามมาตรา ๘ โดยไม่ชักช้า

๒) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญเป็นที่สาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๗ วรรคสอง ในการจัดการระงับเหตุรำคาญนั้นตามที่จำเป็น และเก็บค่าใช้จ่ายในการดำเนินการกับผู้ก่อเหตุ

๓) กรณีแหล่งกำเนิดเหตุรำคาญอยู่ในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา ๒๘ วรรคสาม ในการออกคำสั่งเป็นหนังสือห้ามไม่ให้ใช้สถานที่นั้นจนกว่าจะมีการระงับเหตุรำคาญจนเป็นที่พอใจ

๔) ในกรณีร้ายแรง เจ้าพนักงานสาธารณสุขมีอำนาจตามมาตรา ๔๖ วรรคสอง ในการออกคำสั่งเป็นวาจาหรือหนังสือแก่ผู้ก่อเหตุนั้นให้ระงับการดำเนินการที่ก่อให้เกิดเหตุรำคาญตามที่เห็นสมควร แล้วแจ้งให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นทราบ และอาจให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นออกคำสั่งเป็นหนังสือตามที่ได้รับคำสั่งร้องขอภายใน ๗ วัน

หากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง หรือวรรคสาม มีบทกำหนดโทษตามมาตรา ๗๔ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๒๕,๐๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

เจ้าพนักงานตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้แก่ ๑) เจ้าพนักงานสาธารณสุข ๒) เจ้าพนักงานท้องถิ่น ๓) ผู้ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔๔ วรรคหนึ่ง ในการ (๑) เรียกบุคคลมาให้ถ้อยคำ ทำคำชี้แจง หรือส่งเอกสาร (๒) เข้าไปในอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่ดังกล่าว เพื่อตรวจสอบ ควบคุม หรือดูแลหลักฐาน (๓) แนะนำให้ผู้ประกอบการปฏิบัติให้ถูกต้องตามเงื่อนไขหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น (๔) ยึดหรืออายัด สิ่งของใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายเพื่อดำเนินคดี หรือทำลายในกรณีที่เป็น และ (๕) เก็บหรือนำ สินค้า หรือสิ่งของใด ๆ ที่สงสัยหรืออาจก่อเหตุรำคาญในปริมาณที่สมควรเพื่อเป็นตัวอย่างในการตรวจสอบ โดยไม่ต้องใช้ราคา

การสนับสนุนและกำกับติดตามการดำเนินงาน

กรมอนามัย ในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการสาธารณสุขตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ได้ดำเนินงาน ดังนี้

๑. สนับสนุนส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาองค์ความรู้ จัดทำสื่ออินโฟกราฟฟิก คลิปวิดีโอ คู่มือ แบบฟอร์มตัวอย่าง แนวทางปฏิบัติงานสำหรับการบังคับใช้กฎหมายของ อปท. และเผยแพร่ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น มีหนังสือแจ้งเวียน เผยแพร่ทางเว็บไซต์ Line group เป็นต้น รวมทั้งให้คำแนะนำ ปรีกษา และตอบข้อหารือการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข

๒. กำกับ ติดตามผลการดำเนินงานด้านการบังคับใช้กฎหมายผ่านกลไกคณะกรรมการสาธารณสุขจังหวัด (ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน/ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด เลขานุการ) และคณะกรรมการสาธารณสุขกรุงเทพมหานคร (ปลัดกรุงเทพมหานคร เป็นประธาน/ ผู้อำนวยการสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร เลขานุการ) โดยมีอำนาจหน้าที่ให้คำปรึกษา สนับสนุนราชการส่วนท้องถิ่นและเจ้าพนักงานท้องถิ่น สอดส่อง กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของส่วนราชการที่มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ส่งเสริมและสนับสนุนการรณรงค์และสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้พิษกระท่อมอย่างเหมาะสม และปลอดภัยต่อสุขภาพ เพื่อเป็นการคุ้มครองสุขภาพของประชาชนและอนามัยสิ่งแวดล้อม ซึ่งกรมอนามัย ได้รวบรวมข้อมูลและสถานการณ์การบังคับใช้กฎหมายเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการสาธารณสุขต่อไป

๓. ศูนย์อนามัยที่ ๑ - ๑๒ เป็นหน่วยงานสังกัดกรมอนามัยที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค มีบทบาทหน้าที่เป็นหน่วยงานระดับเขตทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติการของหน่วยงานราชการในส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น รวมถึงการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอนามัยในระดับพื้นที่ การมีส่วนร่วมเฝ้าระวังผลกระทบต่อสุขภาพหรือการป้องกันแก้ไขเหตุเดือดร้อน รำคาญจากการการผลิต จำหน่าย หรือใช้ประโยชน์จากพืชกระท่อม เช่น การตรวจวัดเสียง การตรวจวัดกลิ่น การตรวจสอบด้านสุขลักษณะ การประเมินผลกระทบต่อสุขภาพประชาชนและตรวจสอบเรื่องร้องเรียนเหตุรำคาญ และให้คำแนะนำแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการออกคำแนะนำ ออกคำสั่ง และบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขตามที่ราชการส่วนท้องถิ่นประสานขอความร่วมมือ เป็นต้น

.....

จัดทำข้อมูลโดย กองกฎหมาย กรมอนามัย
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม โทร. ๐ ๒๕๕๐ ๔๒๑๙